

**PLAN ZDRAVSTVENE ZAŠTITE
VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
ZA RAZDOBLJE OD 2019. DO 2023. GODINE**

Lipanj 2019. godine

Na temelju članka 6 stavka 2 Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“ broj 100/18.), članka 18 Statuta Virovitičko-podravske županije („Službeni glasnik“ Virovitičko-podravske županije broj 2/13., 2/18. i 6/18. – pročišćeni tekst), Županijska skupština Virovitičko-podravske županije na 10. sjednici održanoj 18. lipnja 2019. godine donosi

PLAN ZDRAVSTVENE ZAŠTITE VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE OD 2019. DO 2023. GODINE

1. UVOD

Zdravstvena zaštita obuhvaća sustav društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje te zdravstvenu njegu, rehabilitaciju i palijativnu skrb.

Zdravstveni sustav u Republici Hrvatskoj reguliran je s tri ključna zakona:

- Zakonom o zdravstvenoj zaštiti kojim se uređuju načela i mjere zdravstvene zaštite, prava i obveza osoba u korištenju zdravstvene zaštite, nositelji društvene skrbi za zdravlje stanovništva, sadržaj i organizacijski oblici obavljanja zdravstvene djelatnosti te nadzor nad istima.
- Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju, osigurane osobe imaju prava i obveze u korištenju zdravstvene zaštite, kao i druga prava i obveze iz zdravstvenog osiguranja. U Republici Hrvatskoj zdravstveno osiguranje dijeli se na osnovno, dopunsko i privatno.
- Zakon o zaštiti prava pacijenata uređuje moralne, etičke i građanske norme ponašanja korisnika i davatelja zdravstvenih usluga. Temelji se na načelima humanosti i dostupnosti.

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine broj 108/18.) postavljene su pred jedinice područne (regionalne) samouprave brojne obveze i odgovornosti na području zdravstvene zaštite, ali i mogućnost kreiranja vlastite zdravstvene politike koja će prepoznati i adekvatno odgovoriti na potrebe svog stanovništva te omogućiti racionalno korištenje postojećih resursa i poticanje razvoja inovativnih programa.

Između ostalog, županije su dužne izraditi i donijeti plan zdravstvene zaštite za svoje područje i trogodišnje i jednogodišnje planove promicanja zdravlja, prevencije te ranog otkivanja bolesti.

Ovim Planom zdravstvene zaštite Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2019. do 2023. godine (u dalnjem tekstu: Planom) u cilju provođenja zdravstvene zaštite na području Virovitičko-podravske županije (u dalnjem tekstu: Županija) određuju se:

- zadaće i ciljevi zdravstvene zaštite,
- prioritetna razvojna područja,
- potrebe stanovništva za zdravstvenom zaštitom,
- osnove razvoja sustava zdravstvene zaštite te
- mjere, aktivnosti i nositelji ostvarivanja Plana.

2. ZADAĆE I CILJEVI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Provedbu ovog Plana primjenom Planom utvrđenih mjera, nositelja i zadaća osiguravaju zdravstvene ustanove i privatni zdravstveni radnici koji djelatnost obavljaju na području Virovitičko-podravske županije u Mreži javne zdravstvene službe na način i pod uvjetima propisanim zakonom u cilju:

- zaštite i unapređenja zdravlja stanovništva Virovitičko-podravske županije,
- povećanja očekivanoga trajanja života i smanjenja smrtnosti,
- povećanja broja godina života bez bolesti i/ili invalidnosti i
- osiguravanja najviše moguće razine fizičkoga i psihičkoga zdravlja uz brigu za poboljšanje kvalitete života očuvanjem zdravlja i funkcionalne sposobnosti.

3. NAČELA ORGANIZACIJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Organiziranje zdravstvene zaštite na području Virovitičko-podravske županije temelji se na načelima:

- sveobuhvatnosti,
- kontinuiranosti,
- dostupnosti i
- cijelovitog pristupa u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, a specijaliziranog pristupa u specijalističko-konzilijarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti.

Sveobuhvatnost zdravstvene zaštite uključuje cijelokupno stanovništvo Virovitičko-podravske županije u provedbu odgovarajućih mjera zdravstvene zaštite u skladu sa zakonom.

Kontinuiranost zdravstvene zaštite postiže se pružanjem neprekidne zdravstvene zaštite stanovnicima Virovitičko-podravske županije kroz sve životne dobi, osobito na razini primarne zdravstvene djelatnosti.

Dostupnost zdravstvene zaštite Virovitičko-podravska županija osigurava koordiniranjem i organiziranjem rada svih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju zdravstvenu djelatnost na području Županije te sudjelovanjem u osiguravanju sredstava za provođenje zdravstvene zaštite na području Županije.

Načelo cijelovitog pristupa primarne zdravstvene zaštite osigurava se provođenjem objedinjenih mjera za unapređenje zdravlja i prevenciju bolesti te liječenjem, zdravstvenom njegom, rehabilitacijom i palijativnom skrbi.

4. OPĆI PODACI O VIROVITIČKO-PODRAVSKOJ ŽUPANIJI

4.1. Teritorijalno – administrativni ustroj Virovitičko-podravske županije

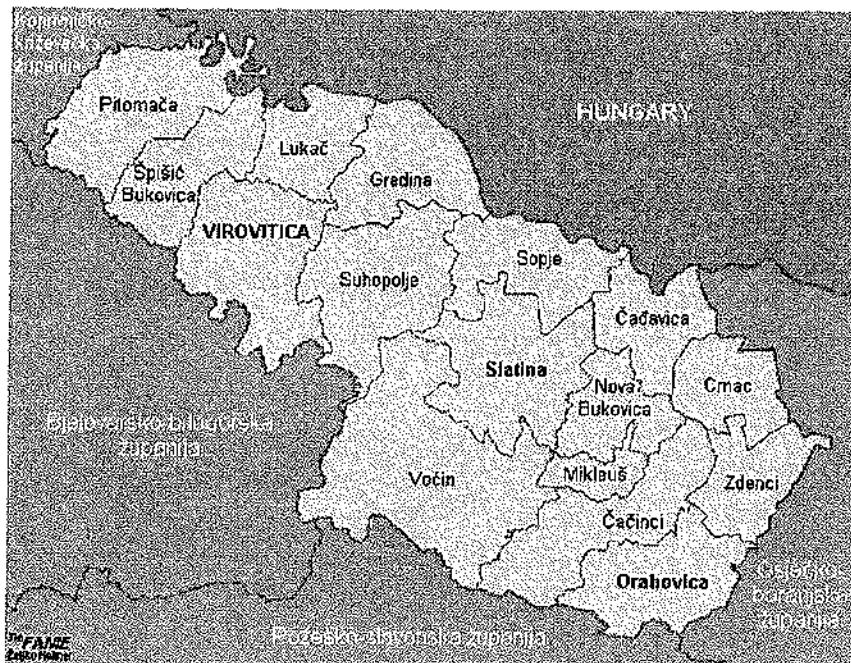
Županija ima u svom sastavu tri grada i trinaest općina i to gradovi: Virovitica, koja je i sjedište Županije te Orahovica i Slatina, općine: Crnac, Čačinci, Čađavica, Gradina, Lukač, Mikleuš, Nova Bukovica, Pitomača, Sopje, Suhopolje, Špišić Bukovica, Voćin i Zdenci. Ukupno ima 188 naselja.

Tablica 1: Površina, broj naselja, broj stanovnika i gustoća naseljenosti u Županiji

Red.	Grad	Općina	površina km ²	broj naselja	broj stanovnika	Gustoća naseljenosti st/km ²
broj						
1.	Orahovica		123,67	13	5.304	43
2.	Slatina		166,75	15	13.686	82
3.	Virovitica		169,81	10	21.291	125
4.		Crnac	79,13	10	1.456	18
5.		Čačinci	145,02	12	2.802	19
6.		Čadavica	90,60	10	2.009	22
7.		Gradina	120,90	11	3.850	32
8.		Lukač	83,32	12	3.634	44
9.		Mikleuš	35,29	5	1.464	41
10.		Nova Bukovica	76,43	8	1.771	23
11.		Pitomača	158,14	12	10.059	64
12.		Sopje	117,8	11	2.320	20
13.		Suhopolje	166,55	22	6.683	40
14.		Špišić Bukovica	107,94	7	4.221	39
15.		Voćin	295,80	21	2.382	8
16.		Zdenci	84,88	9	1.904	22
ŽUPANIJA UKUPNO:			2.022,03	188	84.836	42

Izvor: Popis stanovništva iz 2011., Državni zavod za statistiku; Županije, površina, stanovništvo, gradovi, općine i naselja, popis 2011.)

Slika 1: Teritorijalno-administrativni ustroj Virovitičko-podravske županije

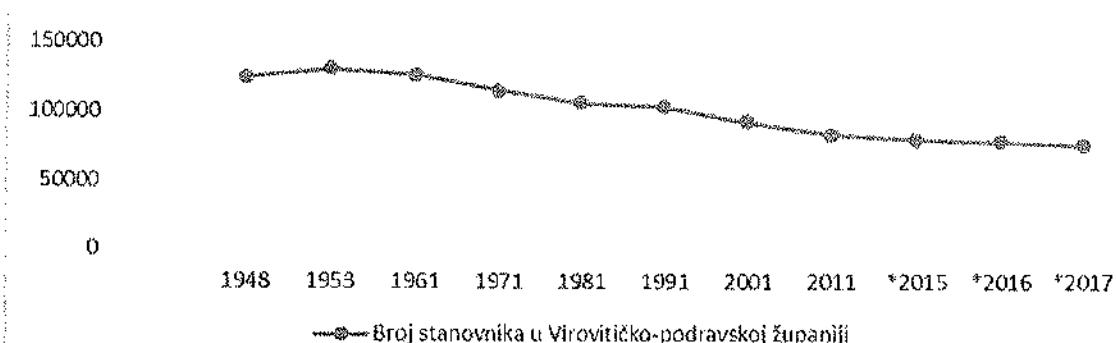
4.2. Prirodno kretanje stanovništva na području Virovitičko-podravske županije

U Virovitičko-podravskoj županiji, prema popisu iz 2011. godine, živi 84.836 stanovnika, od čega 41.017 muškaraca (48,35%) i 43.819 žena (51,65%), koji zajedno čine 1,9% ukupnog stanovništva Hrvatske. Popis iz 2001. godine bilježi 93.389 stanovnika, što je iznosilo 2,1% ukupnog stanovništva Hrvatske. Ovi podaci pokazuju kako i Virovitičko-podravska županija, kao i cijela država, prolazi kroz depopulacijsku fazu.

Prema popisima stanovništva između 1971. i 2011. godine broj stanovnika Virovitičko-podravske županije je varirao od 116.314 do 84.836. Posljednjih dvadeset godina obilježeno je depopulacijskom fazom, a 2011. godine je, u odnosu na popis iz 2001. godine, razlika u broju stanovnika iznosila 8.553.

Prema podacima Procjene stanovništva za 2017. godinu na području Virovitičko-podravske županije živi 77.086 stanovnika u 3 grada i 13 općina.

Slika 2: Broj stanovnika Virovitičko-podravske županije 1948. – 2017. god.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011. godine, Procjena stanovništva 2017. godine, Popis stanovništva 2001., podatci označeni su *procjene broja stanovnika

Županija bilježi pad stanovnika kontinuirano od 1953. godine kada je Županija brojila 131.517 stanovnika. Procjena broja stanovnika za kraj 2017. godine je da je u Županiji bilo 77.086 stanovnika, od toga 39.787 žena i 37.299 muškaraca. U usporedbi s rezultatima Popisa stanovništva iz 2011. godine, to je za 7.450 stanovnika manje. Zadnji popis stanovništva Državnog zavoda za statistiku iz 2011. godine bilježi 84.536 stanovnika. Ta je tendencija posljedica primarno gospodarskog zaostajanja područja i smanjenja njegove atraktivnosti za življenje i poslovanje, te sukladno tome emigracijskih procesa prema ostalim županijama, odnosno gradovima, ali i prema inozemstvu (primarno Gradu Zagrebu, Irskoj, Njemačkoj). Nadalje, posljedica smanjenja broja stanovnika je i negativan prirodni prirast stanovništva, kao i ljudski gubici prouzročeni događanjima tijekom Domovinskog rata (1991.-1995.).

Tablica 2: Kretanje broja stanovnika po gradovima i općinama od 2001. do 2016.godine

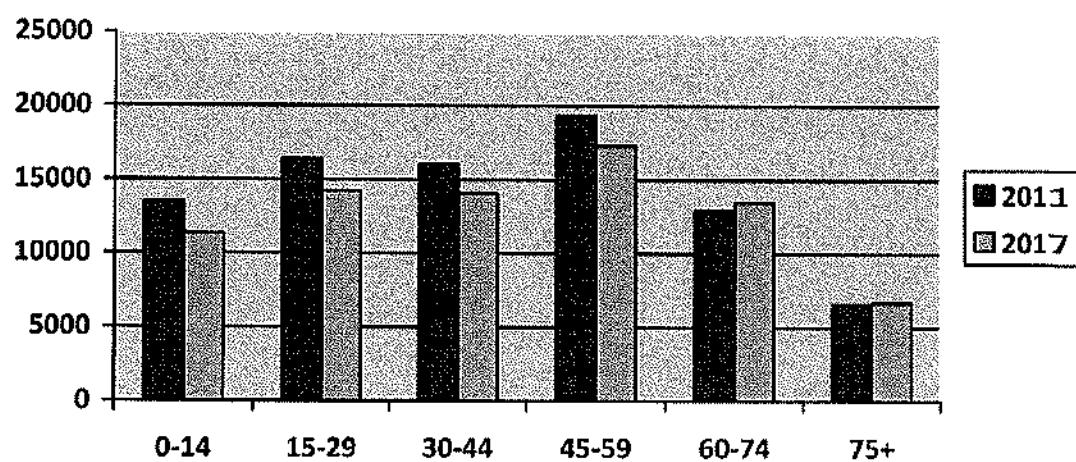
Naselje	2001. godina	2011. godina	*2016. godina	2001.– 2011.	2011.– 2016.
Grad Orahovica	5.792	5.272	4.844	-8,98%	-5,88%
Grad Slatina	14.819	13.599	12.697	-8,23%	-5,11%
Grad Virovitica	22.618	21.256	20.556	-6,02%	-1,71%
Općina Crnac	1.772	1.423	1.212	-19,70%	-12,37%
Općina Čačinci	3.308	2.753	2.447	-16,78%	-8,65%
Općina Čađavica	2.394	1.976	1.777	-17,46%	-7,54%
Općina Gradina	4.485	3.789	3.273	-15,52%	-10,35%
Općina Lukac	4.276	3.595	3.198	-15,93%	-8,09%
Općina Mikleuš	1.701	1.453	1.298	-14,58%	-5,99%
Općina Nova Bukovica	2.096	1.750	1.504	-16,51%	-10,86%
Općina Pitomača	10.465	10.013	9.598	-4,32%	-3,02%
Općina Sopje	2.750	2.307	2.120	-16,11%	-6,37%
Općina Suhopolje	7.524	6.629	5.990	-11,90%	-7,60%
Općina Špišić Bukovica	4.733	4.217	3.849	-10,90%	-6,50%
Općina Voćin	2.421	2.381	2.199	-1,65%	-5,17%
Općina Zdenci	2.235	1.860	1.677	-16,78%	-7,85%
VPŽ	93.389	84.273	78.239	-9,76%	-5,21%

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2001. godine, Popis stanovnika 2011. godine, Procjena stanovništva 2016. godine podaci označeni sa *procjene broja stanovnika

Prema podacima iz Procjene stanovništva 2016. godine, najveća koncentracija stanovnika nalazi se u gradovima Virovitici i Slatinu te u općini Pitomača koja su administrativno - upravna, gospodarska, obrazovno-kulturna, zdravstveno-socijalna, uslužna i sportska središta Virovitičko – podravske županije. Grad Virovitica broji 20.556 stanovnika što čini 26,27% ukupnog broja stanovnika Virovitičko – podravske županije. Većina općina izgubila je 30-40% stanovništva, a najviše Voćin 42,63% od općina i 15,30% grad Orahovica od gradova (Tablica 2). Ovakav neravnomjeran razmještaj stanovništva uzrokuje velike razlike u razvijenosti i kvaliteti života između gradova i općina, te otežava daljnja ulaganja u povećanje komunalnog i stambenog standarda naselja.

Prosječna starost stanovništva Virovitičko-podravske županije, na temelju popisa iz 2011. godine, iznosi 41,2 godine, malo niže od državnog prosjeka koji iznosi 41,7 godina. Postotni udio osoba starijih od 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih od 0-19 godina (indeks starenja) iznosio je 103,3% (RH 115%). Postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu (koeficijent starosti) iznosio je 23,1% (RH 24,1%). U ovom trenutku starija populacija u Virovitičko-podravskoj županiji čini 17,14 % ukupnog stanovništva. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, ukupan broj stanovnika u Županiji bio je 84.836 osoba, od čega 19.565 osoba koje su u dobnoj skupini 60 i više, starijih od 65 godina 14.547 osoba, a starijih od 75 godina 1.162 osobe, dok s druge strane imamo samo 13.492 osobe starosti od 0-14 godina. Dobna struktura stanovništva Županije iskazuje nepovoljnu tendenciju koja se ogleda u smanjenju broja mlađeg stanovništva i povećanju broja starijeg u ukupnom broju stanovništva Županije (Slika 3).

Slika 3: Raščlamba stanovništva Virovitičko-podravske županije po dobriim skupinama prema popisu 2011. i Procjeni 2017.g

Izvor: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb prema podacima Državnog zavoda za statistiku

Prema procjeni stanovništva u RH u 2017. godini u Virovitičko-podravskoj županiji živi 20.169 osoba koje su u dobroj skupini 60 i više. Možemo uvidjeti da stanovništvo sve više stari te je udio mlađih osoba vrlo malen. Dok usporedimo da imamo 11.332 osobe starosti od 0-14 godina vidimo da sve više ima starijih osoba i da se sve manje djece rada. Među stanovništvom Virovitičko-podravske županije više je žena nego muškaraca. One čine 51,61% u ukupnom broju stanovnika ili 39.787 žena u odnosu na 37.299 muškaraca.(Tablica 3)

Tablica 3: Stanovništvo Virovitičko-podravskoj županiji prema dobroj skupini i spolu u 2017. godini

Dobna skupina	Ukupno	Muškarci	Žene
0-4	3.486	1.792	1.694
5-9	3.936	2.072	1.864
10-19	8.506	4.352	4.154
20-29	9.631	4.967	4.664
30-39	9.419	4.876	4.543
40-49	9.608	4.787	4.821
50-59	12.325	6.128	6.197
60-69	10.227	4.897	5.330
70-79	6.402	2.424	3.978
80+	3.546	1.004	2.549

Izvor: DZS, Priopćenje rujan 2018. godine, broj 7.1.3.

Prosječna gustoća naseljenosti Virovitičko-podravske županije iznosi 41,92 stan./km², što je ispod državnog prosjeka koji je 2011. godine iznosio 75,8 stan./km². Također, gradovi su znatno gušće naseljeni u odnosu na ruralna područja.

Tablica 4: Pučanstvo Virovitičko-podravske županije po gradovima i općinama i dobnim skupinama

	Popis 2011.				Popis 2001.	Razlika 2011.- 2001.	
	ukupno	0-14 g.	15-64 g.	65 g. i više		ukupno	broj
REPUBLIKA HRVATSKA	4.284.889	652.428	2.873.828	758.633	4.437.460	-346.805	-7,2
VIROVITIČKO- PODRAVSKA ŽUPANIJA	84.836	13.492	56.797	14.547	93.389	-8.553	-9,2
GRADOVI	40.281	6.237	27.714	6.330	43.229	-2.948	-6,8
Orahovica	5.304	788	3.668	848	5.792	-488	-8,4
Slatina	13.686	2.169	9.346	2.171	14.819	-1.133	-7,6
Virovitica	21.291	3.280	14.700	3.311	22.618	-1.327	-5,9
OPĆINE	44.555	7.255	29.083	8.217	50.160	-5.605	-11,2
Crnač	1.456	221	894	341	1.772	-316	-17,8
Cačinci	2.802	396	1.872	534	3.308	-506	-15,3
Cadavica	2.009	307	1.244	458	2.394	-385	-16,1
Gradina	3.850	641	2.481	728	4.485	-635	-14,2
Lukač	3.634	546	2.402	686	4.276	-642	-15,0
Mikleuš	1.464	253	969	242	1.701	-237	-13,9
Nova Bukovica	1.771	265	1.132	374	2.096	-325	-15,5
Pitomača	10.059	1.710	6.796	1.553	10.465	-406	-3,9
Sopje	2.320	331	1.496	493	2.750	-430	-15,6
Suhopolje	6.683	951	4.309	1.423	7.524	-841	-11,2
Spisič-Bukovica	4.221	705	2.752	764	4.733	-512	-10,8
Voćin	2.382	626	1.485	271	2.421	-39	-1,6
Zdenci	1.904	303	1.251	350	2.235	-331	-14,8

Izvor: DZS ; Popis stanovništva 2001. i Popis stanovništva 2011.

Prema Priopćenju o prirodnom kretanju stanovništva u Republici Hrvatskoj u 2017. godini stopa prirodnog prirasta u RH bila je negativna i iznosila je -16.921 osoba.

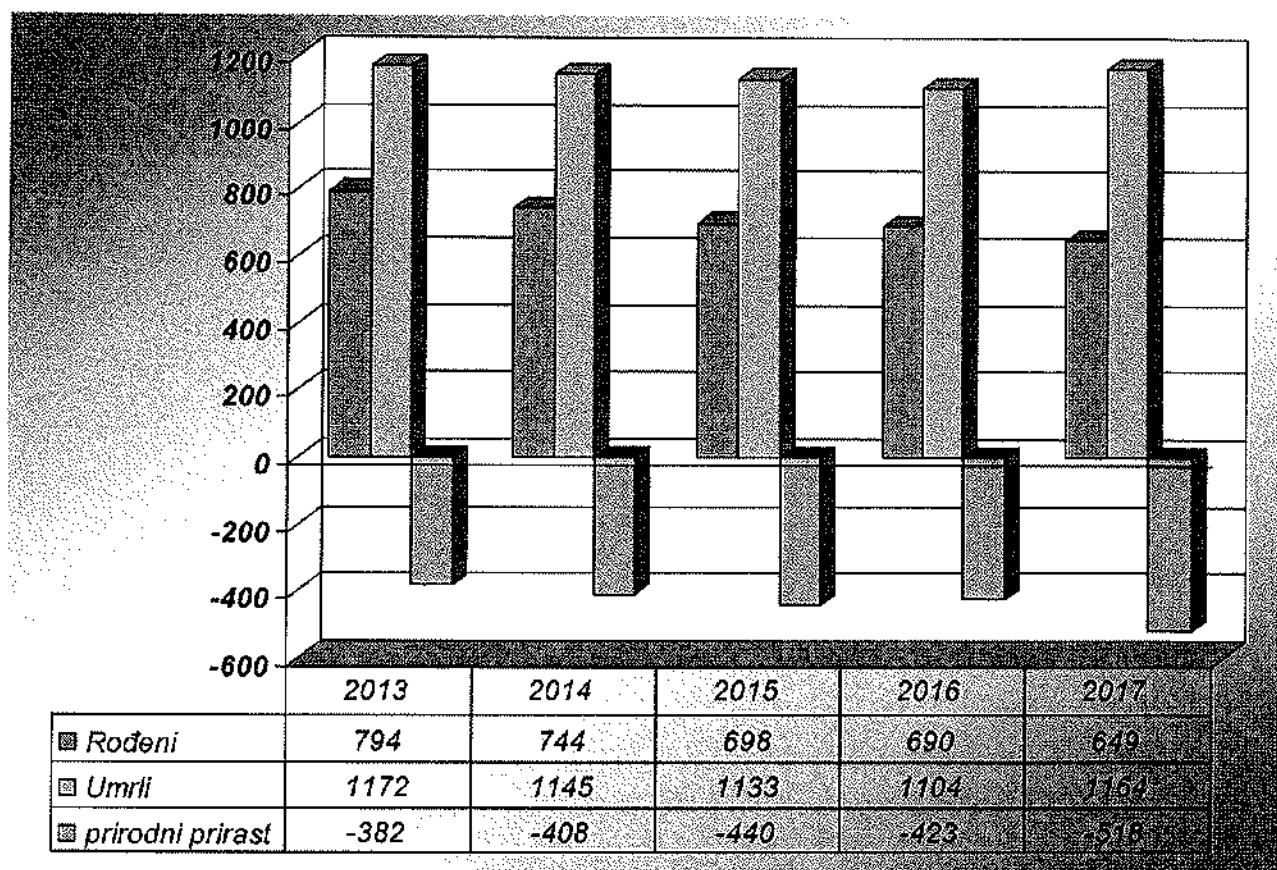
Tablica 5: Prirodno kretanje broja stanovništva po jedinicama lokalne samouprave u Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. godini

	Živorodeni	Mrtvorodeni	Umrlji	Prirodni prirast	Brakovi		Vitalni indeks
					Sklopljeni	Razvedeni	
Orahovica	37	-	68	-31	18	5	54,4
Slatina	87	-	181	-94	60	19	48,1
Virovitica	183	1	243	-60	114	49	75,3
Crnac	10	-	25	-15	8	1	40,0
Čačinci	21	1	40	-19	11	-	52,5
Čađavica	18	-	34	16	9	2	52,9
Gradina	27	-	63	-36	13	5	42,9
Lukač	23	-	53	-30	19	4	43,4
Mikleuš	14	-	20	-6	9	1	70,0
Nova Bukovica	8	-	34	-26	6	5	23,5
Pitomača	74	-	142	-68	34	14	52,1
Sopje	20	-	42	-22	9	12	47,6
Suhopolje	47	1	107	-60	30	11	43,9
Špišić Bukovica	38	-	56	-18	16	8	67,9
Voćin	30	-	25	5	16	2	120,0
Zdenci	9	-	31	-22	14	2	29,0
UKUPNO	649	3	1.164	-518	386	130	55,5

Izvor: DZS, Priopćenje od 20.7.2018. godine, broj 7.1.1.

U 2017. godini u Virovitičko-podravskoj županiji stopa prirodnog prirasta je negativna (-518 osoba) uz vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih osoba) 55,5. Pozitivan prirodni prirast vidljiv je samo u jednoj općini na području Županije i to u općini Voćin. (Tablica 5). Negativno kretanje prirodnog prirasta pokazuje i vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih).

Slika 4: Prirodno kretanje stanovništva Virovitičko-podravske županije od 2013.-2017. godine

Izvor: DZS, Priopćenje od 20.7.2018. godine, broj 7.1.1.

U 2017. godini zabilježen je pad broja živorođene djece (649) u odnosu na prethodnu godinu kada je rođeno je 41 dijete manje nego u 2016. godini (690). Od ukupno 649 rođene djece u 2017. godini, rođeno je 646 živorođene djece i 3 mrtvorodjene djeteta (Slika 4).

U 2017. zabilježen je rast broja umrlih osoba (1.164), u odnosu na prethodnu godinu, tj. umrlo je 60 osoba više nego prethodne, 2016. godine (1.104).

Prema istom izvješću Državnog zavoda za statistiku u 2017. godini, u Virovitičko-podravskoj županiji je sklopljeno 386 brakova, dok je razvedenih brakova bilo 130. U odnosu na 2016. godinu vidi se pad sklopljenih brakova (434) i rast razvedenih brakova (123).

4.3. Umrli prema uzroku smrti na području Virovitičko-podravske županije

Temelj u ocjeni zdravstvenog stanja stanovništva su zdravstveni pokazatelji koji se odnose na zdravlje odnosno bolesti. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, mortalitetna statistika je jedan od najpouzdanih izvora zdravstvenih podataka. Mortalitetni pokazatelji su ključni za ocjenu zdravstvenog stanja stanovništva, kreiranje zdravstvenih politika, evaluaciju nacionalnih zdravstvenih programa.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2017. godini zabilježen je porast broja umrlih osoba u odnosu na prethodnu godinu tj. umrlo je 1.935 osoba više. Od ukupno 53.477 umrlih u 2017. godini 25.861 ili 48,4% odnosilo se na muške, a 27.616 ili 51,6% na

ženske osobe. Opća stopa mortaliteta je viša nego prethodne godine i iznosi 13,0/1.000 stanovnika prema procjeni stanovništva sredinom 2017. godine. Prvi uzrok smrti su bolesti cirkulacijskog sustava od kojih je umrlo 23.504 osobe – 569,9/100.000 stanovnika. Od novotvorina, druge po redu skupine bolesti vodećih uzroka smrti, umrlo je 13.964 osoba – 338,6/100.000 stanovnika, a preostale smrti odnose se na bolesti dišnog sustava (3.139 – 76,1/100.000), ozljede i otrovanja (2.694 – 65,3/100.000), bolesti probavnog sustava (2.255 – 54,7/100.000) i druge manje zastupljene uzroke.

Vodeći uzrok smrti u Virovitičko-podravskoj županiji su bolesti cirkulacijskog sustava (umrle 587 osobe). Od novotvorina, koje su drugi uzrok smrti u Virovitičko-podravskoj županiji, umrlo je 267 osoba. Preostale smrti odnose se na ozljede i trovanja, endokrine bolesti, bolesti probavnog sustava, bolesti dišnog sustava i druge manje zastupljene uzroke.

Tablica 6: Umrli po skupinama bolesti te udio i stope na 100.000 stanovnika u Virovitičko-podravskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2017. godini

Uzroci smrti po grupama bolesti	Virovitičko-podravska županija			Republika Hrvatska		
	Broj	%	Stopa na 100.000 stanovnika	Broj	%	Stopa na 100.000 stanovnika
Zarazne i parazitne bolesti	5	0,43	6,49	615	1,15	14,91
Novotvorine	267	22,94	364,37	13.964	26,11	338,56
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te bolesti imunološkog sustava				56	0,10	1,36
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolest metabolizma	50	4,3	64,86	2.382	4,45	57,75
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	18	1,55	23,35	1.196	2,24	29,00
Bolesti živčanog sustava	24	2,06	31,13	1.282	2,4	31,8
Bolesti oka i očnih adneksa						
Bolesti uha i mastoidnog nastavka				1	0,002	0,02
Bolesti cirkulacijsko sustava	587	50,43	761,49	23.504	43,95	569,86
Bolesti dišnog sustava	44	3,78	57,08	3.139	5,87	76,11
Bolesti probavnog sustava	47	4,04	60,97	2.255	4,22	54,67
Bolesti kože i potkožnog tkiva				10	0,02	0,24
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	2	0,17	2,59	116	0,22	2,81
Bolesti genitourinarnog sustava	34	2,92	44,11	1.469	2,75	35,62
Trudnoća, porođaj, babinje						

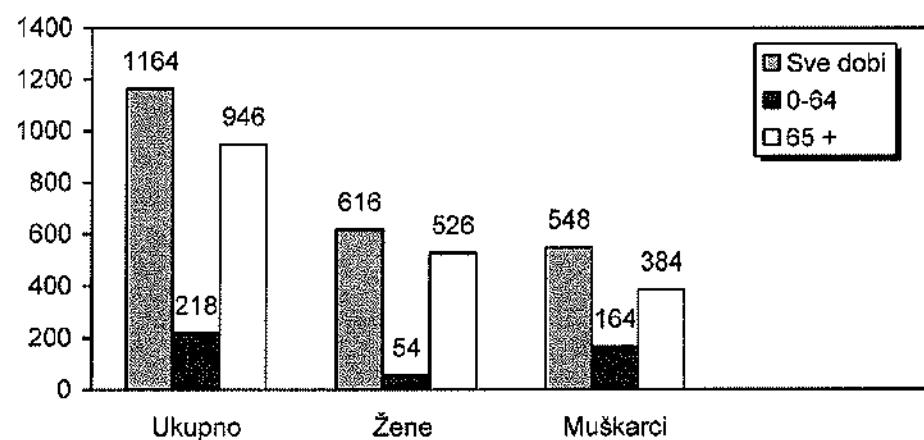
Određenja stanja nastala u perinatalnom razdoblju	1	0,09	1,30	75	0,14	1,82
Prirodene malformacije, deformiteti i kromosomske anomalije				95	0,18	2,30
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	15	1,29	19,46	624	1,17	15,13
Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka	70	6,01	90,81	2.694	5,04	65,32

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Sveti. Rok Virovitičko-podravske županije

U Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. godini umrlo je 946 osoba u dobi od 65 godina i više, što je 81 % ukupno umrlih, dok je 218 osoba umrlo u dobi od 0-64 godine što iznosi 19% ukupno umrlih.

Raspodjela umrlih prema spolu u Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. godini pokazuje kako su žene zastupljene u ukupnom broju umrlih u dobi iznad 65 godina dok muškarci više umiru u dobi od 0-64 godine (Slika 5).

Slika 5: Dobna i spolna raspodjela umrlih u Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku, DEM 2/16, 2018 godina

U 2017. godini na području Virovitičko-podravske županije zabilježeno je 70 nasilnih smrti od kojih 41 nasilna smrt muškaraca i 29 nasilnih smrti žena. Najučestaliji uzroci smrti su zbog ugušenja, utapanja, padova i prometnih nesreća.

4.3.1. Deset vodećih uzroka smrti u Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. godini po spolu

Malo više od 61% smrti odnosi se na deset dijagnostičkih entiteta. Među pojedinačnim uzrocima smrti najčešće su ishemijske bolesti srca (I20-I25) od kojih je u 2017. godini umrla 271 osoba (23,3%), zatim slijede cerebrovaskularne bolesti (I60-I69) 175 (15,0%), dijabetes melitus 49 (4,2%) insuficijencija srca (I50) 45 (3,9%), zločudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća (C33-C34) 42 (3,6%), i zločudne novotvorine debelog crijeva 38 (3,3%), (Tablica 7).

Tablica 7: Deset vodećih uzroka smrti u Virovitičko-podravskoj županiji za 2017. godinu

Rang	DIJAGNOZA (MKB - X. REVIZIJA)		Broj	%	Na 100.000 st.
1	I20-I25	Ishemijske bolesti srca (I20-I25)	271	23,3%	351,6
2	I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti (I60-I69)	175	15,0%	227,0
3	E10-E14	Dijabetes melitus (E10-E14)	49	4,2%	63,6
4	I50	Insuficijencija srca	45	3,9%	58,4
5	C33-C34	Zločudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća (C33-C34)	42	3,6%	54,5
6	C18-C21	Zločudne novotvorine debelog crijeva (C18-C21)	38	3,3%	49,3
7	J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	28	2,4%	36,3
8	I10-I15	Hipertenzija	27	2,3%	35,0
9	C61	Zločudna novotvorina kestenjače (prostate) (C61)	20	1,7%	25,9
10	C50	Zločudna novotvorina dojke (C50)	18	1,5%	23,4
Ukupno 10 uzroka smrti			713	61,3%	924,9
Ukupno umrli			1.164	100,0%	1.510,0

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2018. god. (DEM-2/16) ; Obrada podataka: Zavod za javno zdravstvo Virovitičko-podravske županije, 2018.; Stope su izračunate na procjenu stanovništva sredinom 2016. godine (Državni zavod za statistiku: Mjesečno statističko izvješće br. 7.1.3/2017)

Vodeći uzroci smrti kod žena u 2017. godini bile su ishemijske bolesti srca (I20-I25) 157 (25,5%), zatim slijede cerebrovaskularne bolesti (I60-I69) 104 (16,9%), insuficijencija srca (I50) 33 (5,4%), dijabetes melitus 31 (5,0%), hipertenzija 20 (3,2%), zločudna novotvorina dojke (C50) 18 (2,9%), i zločudne novotvorine debelog crijeva (C18-C21) 13 (2,1%), (Tablica 8).

Tablica 8: Deset vodećih uzroka smrti u Virovitičko-podravskoj županiji za 2017. godinu – žene

Rang	DIJAGNOZA (MKB - X. REVIZIJA)	Broj	%	Na 100.000 st.
1	I20-I25 Ishemijska bolest srca (I20-I25)	157	25,5%	394,6
2	I60-I69 Cerebrovaskularne bolesti (I60-I69)	104	16,9%	261,4
3	I50 Insuficijencija srca	33	5,4%	82,9
4	E10-E14 Dijabetes melitus (E10-E14)	31	5,0%	77,9
5	I10-I15 Hipertenzija	20	3,2%	50,3
6	C50 Zločudna novotvorina dojke (C50)	18	2,9%	45,2
7	C18-C21 Zločudne novotvorine debelog crijeva (C18-C21)	13	2,1%	32,7
8	N18 Kronično bubrežno zatajenje (insuficijencija)	11	1,8%	27,6
9	J18 Pneumonija, nespecificiranog uzročnika	11	1,8%	27,6
10	C56 Zločudna novotvorina jajnika (ovarija)	11	1,8%	27,6
Ukupno 10 uzroka smrti		409	66,4%	1.028,0
Ukupno umrli		616	100,0%	1.548,2

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2018. god. (DEM-2/16) ; Obrada podataka: Zavod za javno zdravstvo Virovitičko-podravske županije, 2018.; Stope su izračunate na procjenu stanovništva sredinom 2016. godine (Državni zavod za statistiku: Mjesečno statističko izvješće br. 7.1.3/2017)

Kod muškaraca vodeći uzroci smrti u 2017. godini bile su ishemische bolesti srca (I20-I25) 114 (20,8%), zatim slijede cerebrovaskularne bolesti (I60-I69) 71 (13,0%), zločudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća (C33- C34) 32 (5,8%), zločudne novotvorine debelog crijeva (C18-C21) 25 (4,6%), kronične bolesti donjeg dišnog sustava 24 (4,4%) i zločudna novotvorina kestenjače (prostate C61) 20 (3,6%), (Tablica 9).

Tablica 9: Deset vodećih uzroka smrti u Virovitičko-podravskoj županiji za 2017. godinu – muškarci

Rang	DIJAGNOZA (MKB - X. REVIZIJA)		Broj	%	Na 100.000 st.
1	I20-I25	Ishemijske bolesti srca (I20-I25)	114	20,8%	305,6
2	I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti (I60-I69)	71	13,0%	190,4
3	C33-C34	Zločudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća (C33-C34)	32	5,8%	85,8
4	C18-C21	Zločudne novotvorine debelog crijeva (C18-C21)	25	4,6%	67,0
5	J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	24	4,4%	64,3
6	C61	Zločudna novotvorina kestenjače (prostate) (C61)	20	3,6%	53,6
7	E10-E14	Dijabetes melitus (E10-E14)	18	3,3%	48,3
8	K70, K73, K74	Kronične bolesti jetre i ciroza	14	2,6%	37,5
9	C16	Zločudna novotvorina želuca (C16)	12	2,2%	32,2
10	I50	Insuficijencija srca	12	2,2%	32,2
		Ukupno 10 uzroka smrti	342	62,4%	916,9
		Ukupno umrli	548	100,0%	1.469,2

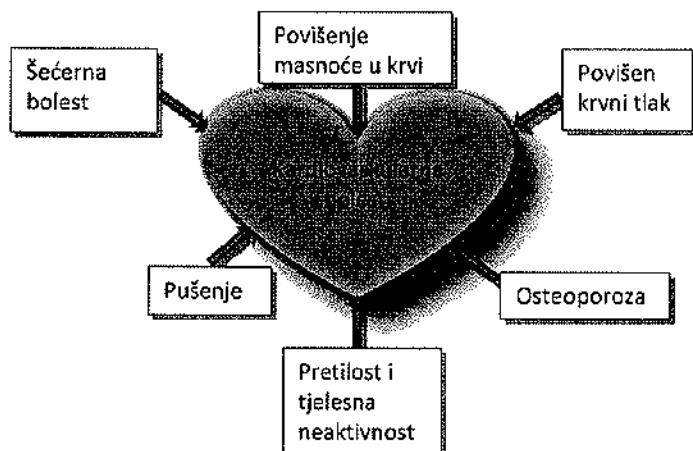
Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2018. god. (DEM-2/16); Obrada podataka: Zavod za javno zdravstvo Virovitičko-podravske županije, 2018., Stopi su izračunate na procjenu stanovništva sredinom 2016. godine (Državni zavod za statistiku: Mjesečno statističko izvješće br. 7.1.3/2017)

4.3.2. Bolesti krvožilnog sustava

Prema dostupnim zdravstveno statističkim pokazateljima na području Virovitičko-podravske županije najveći broj stanovnika obolijeva i umire od bolesti krvožilnog sustava. U grupi bolesti krvožilnog sustava, odnosno bolesti cirkulacijskog sustava najčešće dijagnoze su cerebralni infarkt, esencijalna (primarna) hipertenzija, akutni infarkt miokarda, kronična ishemična bolest srca i insuficijencija srca. To su vodeće dijagnoze zbog kojih se najčešće provodi hospitalizacija, odnosno bolničko liječenje.

Stopa umrlih od bolesti krvožilnog sustava, koja se izražava na 100.000 stanovnika, za Virovitičko-podravsku županiju je visoka, pa je tako 2016. godine iznosila 683,85 što je 4% više u odnosu na prosjek RH za koju je stopa bila 555,54, a u 2017. godine iznosila je 643,45 što je za 6 % više u odnosu na prosjek RH gdje je stopa bila 569,86.

Slika 6: Rizični čimbenici za obolijevanje od bolesti krvožilnog sustava

Unutarnji čimbenici –Najznačajniji unutarnji čimbenici rizika koji utječu na obolijevanje od KVB su nezdrava prehrana i nedovoljna fizička aktivnost koja se može očitovati kod pojedinaca kroz povišene vrijednosti krvnog tlaka, te povišene razine šećera i masnoća u krvi. Nezdrava prehrana i nedostatna fizička aktivnost također uzrokuju prekomjernu tjelesnu težinu i pretilost, kao i osteoporozu u starijoj životnoj dobi. Na ove se čimbenike može utjecati, ali ne možemo utjecati na dob i spol (muškarci iznad 45 godina, žene iznad 55 godina te one u prijevremenoj menopauzi bez nadomjesne terapije estrogenom) te na pozitivnu obiteljsku anamnezu (prijevremena smrt uslijed koronarne bolesti srca, infarkta miokarda ili iznenadne smrti u dobi prije 55. godine bliskih muških srodnika ili 65. godine ženskih članova obitelji).

Vanjski čimbenici -Najznačajniji vanjski čimbenici rizika za obolijevanje od KVB su debljina i prekomjerna tjelesna težina, nedovoljna tjelesna aktivnost (uslijed čega se javlja osteoporoza), prekomjeran unos soli u organizam i pušenje. To su ujedno i „promjenjivi“ čimbenici, tj. oni na koje se može utjecati.

Na području Virovitičko-podravske županije tijekom kampanje pregleda djece osnovne škole uočava se velik broj djece s prekomjernom tjelesnom težinom i pretilosti. Izneseni podaci pokazuju da je nužno kvalitetu i nutritivni sastav obroka u hrvatskim školama promijeniti i poboljšati u skladu sa zahtjevima i propisima struke (Tablica10)

Tablica 10: Podaci o broju učenika(1.,5.,8.r)-povišena tjelesna težina i pretilost

Školska godina	2015./2016		Osnovna škola-razred					
			I		V		VIII	
Spol	M	Z	M	Z	M	Z	M	Z
Povećana tjelesna težina	uk.282	40	49	42	37	58	56	
Pretilost	uk. 474	148	142	42	30	55	57	
Školska godina	2016./2017.							
Povećana tjelesna težina	uk.284	31	37	49	57	60	50	
Pretilost	uk.642	179	172	85	63	80	63	
Školska godina	2017./2018.							
Povećana tjelesna težina	uk.285	37	33	60	62	45	48	
Pretilost	uk.578	166	153	75	63	57	64	

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije

4.3.3. Maligne bolesti

Rak (lat.cancer) ili zloćudna (maligna) novotvorina (neoplazma, tumor) je novotvorina kojoj je svojstvena nekontrolirana dioba stanica, odnosno sposobnost stanica da prođu u ostatak tkiva, bilo izravnim urastanjem (invazija), bilo migracijom do udaljenih područja tijela (metastaze).

Maligne bolesti predstavljaju drugi vodeći javnozdravstveni problem u svim zemljama svijeta. Međunarodna agencija za istraživanje raka (IARC) procjenjuje da je globalno opterećenje rakom naraslo na 18,1 milijuna novih slučajeva i 9,6 milijuna smrtnih slučajeva u 2018. godini, a posljednje predviđanje navodi da će do 2040. godine u svijetu od raka oboljeti 29,5 milijuna ljudi. Jedan od 5 muškaraca i jedna od 6 žena u svijetu razvijaju rak tijekom svog života, a jedan od 8 muškaraca i jedna od 11 žena umire od te bolesti.

Povećani teret raka je posljedica nekoliko čimbenika, uključujući rast populacije i starenje, kao i promjene u učestalosti određenih uzroka raka povezanih sa stilom života. Učinkoviti preventivni programi, kao i promjene u stilu ponašanja mogu objasniti značajno smanjenje stope incidencije za neke vrste raka, kao što su rak pluća i raka vrata maternice. Gotovo polovica svih novih slučajeva i više od polovice umrlih od raka događa se u Aziji, dijelom i zbog toga što u toj regiji živi preko polovice svjetske populacije, dok Europa sa svega 9,0% svjetske populacije ima 23,4% od ukupnog broja oboljelih od raka u svijetu i 20,3% smrtnih slučajeva.

Prema posljednjim podacima Registra za rak Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo za 2015. godinu, ukupan broj novodijagnosticiranih zloćudnih bolesti u Republici Hrvatskoj bio je **22.503** (11.969 muškaraca i 10.534 žena). Istodobno je u Hrvatskoj tijekom te iste godine od raka umrlo **14.012** osoba, (8.030 muškaraca i 5.982 žena). Hrvatska se nalazi među pet zemalja s najlošijim preživljnjem za rak pluća, prostate, želuca, debelog crijeva i mijeloidnih leukemija u odraslih, dok smo za druga česta sijela raka u Hrvatskoj, poput dojke, melanoma kože i raka vrata maternice u donjem domu zemalja rangiranih po preživljenu. S

druge strane, pozitivno je da je preživljenje za zločudne bolesti u dječjoj dobi (limfomi, tumori mozga i akutna limfoblastična leukemija) usporedivo s preživljenjem u razvijenim europskim zemljama.

Među deset vodećih uzroka smrti za područje Virovitičko-podravske županije, za osobe ženskog spola nalaze se zločudna novotvorina dojke i debelog crijeva na četvrtom, odnosno petom mjestu sa tendencijom blagog pada na ljestvici učestalosti.

Za muškarce je među vodećih deset uzročnika smrtnosti zločudna novotvorina bronha i pluća na visokom trećem mjestu i ne pokazuje tendenciju pada, s tim da su još kao uzročnici smrti prisutni zločudna novotvorina debelog crijeva, prostate i želuca koji pokazuju tendenciju porasta.

Svjetska liga protiv raka dugi niz godina šalje jedinstvenu poruku o važnosti ranog otkrivanja raka te odaziva na Nacionalne preventivne programe kako bi se većina karcinoma dijagnosticirala u ranom stadiju kada je u visokom postotku moguće izljeчењe.

Stoga je u Republici Hrvatskoj i pokrenuta akcija pod krilaticom „JA JESAM. JA HOĆU.“ kojom se želi spriječiti gubitak života primjenom mjera:

- prevencije,
- ranog otkrivanja i
- pravovremene i kvalitetne terapije.

Nacionalnim planom protiv raka u Hrvatskoj želi se zaustaviti porast oboljelih i umrlih od raka i spasiti između 5.000 i 7.000 života godišnje. Naglasak je i ovaj put na važnosti ranog otkrivanja bolesti i većeg odaziva na Nacionalne programe ranog otkrivanja karcinoma. Svatko od nas mora razmislti kakvim stilom života živi i morao bi reći: JA već JESAM obavio/obavila pregled. JA HOĆU obaviti preventivni pregled.

Rak je značajan javnozdravstveni problem stanovništva Hrvatske. Drugi je najvažniji uzrok smrti iza bolesti srca i krvnih žila, pa je vrlo važno raspolagati odgovarajućim podacima koji će pomoći u izradi strategije za prevenciju i odgovarajuću onkološku službu i zaštitu. Samo dobro organizirana registracija raka može omogućiti dobivanje takvih podataka. Incidenciju raka u Hrvatskoj prati i proučava Registar za rak Republike Hrvatske, populacijski register pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. U Hrvatskoj je 2017. godine od raka umrlo 13.964 osoba, od čega 7.952 muškaraca i 6.012 žena.

Najčešća sijela malignih bolesti u muškaraca prema dobi bila su:

- 0-9 godina: mozak i limfatična leukemija
- 10-19 godina: testisi, mozak i leukemije
- 20-29 godina: testisi, štitnjača i Hodgkinova bolest
- 30-39 godina: testisi, štitnjača i melanom
- 40-49 godina: traheja, bronh i pluća, bubreg i rektum
- 50-59 godina: traheja, bronh i pluća, prostata i kolon
- 60-69 godina: traheja, bronh i pluća, prostata i kolon
- 70-79 godina: prostata, traheja, bronh i pluća i kolon
- 80 i više: prostata, traheja, bronh i pluća i kolon

Najčešća sijela malignih bolesti u žena prema dobi bila su:

- 0-9 godina: limfatična leukemija i mozak
- 10-19 godina: štitnjača, Hodgkinova bolest i NonHodgkin limfom
- 20-29 godina: štitnjača, Non-Hodgkin limfom i vrat maternice
- 30-39 godina: dojka, štitnjača i vrat maternice
- 40-49 godina: dojka, štitnjača i vrat maternice

- 50-59 godina: dojka, traheja, bronh i pluća i tijelo maternice
- 60-69 godina: dojka, traheja, bronh i pluća i tijelo maternice
- 70-79 godina: dojka, kolon i traheja, bronh i pluća
- 80 i više godina: dojka, kolon i želudac

5. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

5.1. Županija

Poslovi vezani za planiranje i razvoj djelatnosti zdravstva i socijalne skrbi u Virovitičko-podravskoj županiji u nadležnosti su Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Virovitičko-podravske županije koji kao upravno tijelo analizira, prati, planira, organizira, izraduje izvještaje, stručne podloge i načrte akata te obavlja i druge poslove vezane uz djelatnost zdravstva i socijalne skrbi iz nadležnosti Županije.

Pri Upravnom odjelu za zdravstvo i socijalnu skrb djeluju radna tijela (savjeti, povjerenstva) koja sudjeluju u oblikovanju i praćenju provedbe mjera usmjerenih na specifične zdravstvene i socijalne probleme na razini županije, s očekivanim pozitivnim utjecajem na koordinaciju različitih institucija, organizacija civilnog društva i stručnjaka iz područja zdravstva i socijalne skrbi.

Savjet za zdravlje Virovitičko-podravske županije

- daje mišljenje na prijedlog plana zdravstvene zaštite za područje Županije,
- utvrđuje potrebe i predlaže mjere za ostvarivanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite Županije,
- predlaže mjere za poboljšanje i popunjavanje kadrovske strukture zdravstvenih radnika koji pružaju zdravstvenu zaštitu stanovništvu u zdravstvenim ustanovama na pojedinim područjima Županije,
- predlaže mjere za poboljšanje kvalitete prostora i opreme koja se koristi za pružanje zdravstvene zaštite,
- predlaže mjere i aktivnosti u cilju promocije zdravlja i prevencije bolesti,
- predlaže mjere i aktivnosti za zaštitu specifičnih socijalnih skupina stanovništva,
- predlaže mjere u cilju osiguravanju zdravog okoliša,
- obavlja i druge zadaće u svrhu ostvarivanja ciljeva Virovitičko-podravske županije na području zdravstvene zaštite.

Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata u Virovitičko-podravskoj županiji

- prati primjenu propisa koji se odnose na zaštitu prava pacijenata,
- prati povredu pojedinačnih prava pacijenata,
- predlaže poduzimanje mjera za zaštitu i promicanje prava pacijenata,
- obavještava o slučajevima težih povreda pacijenata,
- razmatra pritužbe na rad zdravstvenih djelatnika u zdravstvenim ustanovama.
-

Povjerenstvo za nadzor nad radom mrtvozornika na području Virovitičko-podravske županije

- ovjerava evidenciju mrtvozornika,
- obavlja pregled i ovjerava očeviđnike o obavljenim pregledima umrlih za svaku godinu,
- razmatra primjedbe mrtvozornika vezane za uz obavljanje mrtvozorničke službe
- obavješćuje nadležno Ministarstvo o predloženim mjerama,
- nadzire provedbu propisa koji reguliraju način pregleda umrlih i utvrđivanja vremena i uzroka smrti,
- izrađuje godišnje izvješće o obavljenim obdukcijama i radu mrtvozorničke službe.

Kao jedinica područne (regionalne) samouprave Virovitičko-podravska županija ostvaruje svoja prava, obveze, zadaće i ciljeve na području zdravstvene i socijalne zaštite sukladno propisima iz područja zdravstva te propisima kojima se uređuje ustrojstvo i djelokrug jedinica područne (regionalne) samouprave. Sredstva za ostvarivanje zdravstvene zaštite Županija osigurava svojim stanovnicima iznad utvrđenih standarda.

Na području zdravstvene zaštite, sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, Virovitičko-podravska županija:

- osigurava popunjavanje javne zdravstvene mreže javne zdravstvene službe u suradnji s JLS,
- organizira rad ustanova čiji je osnivač,
- koordinira rad svih pravnih i fizičkih osoba koje na području Županije obavljaju zdravstvenu djelatnost,
- donosi plan zdravstvene zaštite za svoje područje,
- donosi jednogodišnje i trogodišnje planove promicanja zdravlja, prevencije te ranog otkrivanja bolesti,
- organizira provedbu postupka objedinjene nabave za ustanove čiji je osnivač,
- osigurava sredstva za rad provođenje javnozdravstvene, epidemiološke i zdravstveno ekološke djelatnosti te prevenciju bolesti,
- osigurava sredstva za provođenje mjera zdravstvene ekologije i to: ispitivanje hrane i predmeta opće uporabe, ispitivanje vode za piće, ispitivanje štetnih utjecaja onečišćenja zraka na zdravlje ljudi, ispitivanje buke i ispitivanje onečišćenja tla te voda namijenjenih kupanju i rekreaciji, od interesa za Županiju,
- osigurava sredstva za hitnu medicinu,
- osigurava sredstva za organizaciju i rad mrtvozorničke službe

5.2. Zdravstvene ustanove na području Virovitičko-podravske županije

Virovitičko-podravska županija osnivač je četiri zdravstvene ustanove koje stanovnicima Virovitičko-podravske županije osiguravaju provođenje zdravstvene zaštite.

Primarna zdravstvena zaštita ostvaruje se kroz tri zdravstvene ustanove: Dom zdravlja Virovitičko-podravske županije, Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije i Zavod za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije.

Primarna zdravstvena zaštita obuhvaća djelatnosti iz područja opće-obiteljske medicine, dentalne medicine, pedijatrijske i ginekološke djelatnosti.

Ordinacije primarne zdravstvene zaštite organizirane su u privatnoj praksi kroz koncesije (budućim privatnim praksama u ordinacijama) i u ambulantama Doma zdravlja Virovitičko-podravske županije. Isto tako primarna zdravstvena zaštita je obuhvaćena ljekarnama u privatnom vlasništvu i pri Domu zdravlja Virovitičko-podravske županije.

Dom zdravlja Virovitičko-podravske županije sa ispostavama u Virovitici, Slatini, Orahovici i Pitomači obavlja zdravstvene djelatnosti primarne zdravstvene zaštite te određene oblike specijalističke zdravstvene zaštite. Dom zdravlja Virovitičko-podravske županije još nema organizirano posebno dežurstvo (donesena je Odluka o organiziranju istog), već je rad subotom organiziran preraspodjelom radnog vremena te svaka subota pokrivena je radom iz djelatnosti opće i dentalne medicine. Dom zdravlja obavlja djelatnosti opće/obiteljske medicine, dentalnu zdravstvenu zaštitu, zdravstvenu zaštitu žena, zdravstvenu zaštitu predškolske djece, patronažnu zdravstvenu zaštitu, ljekarničku djelatnost, palijativna skrb bolesnika i zdravstvenu njegu u kući, te u okviru specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite i dijagnostike obavlja ortodonciju, radiologiju i UZV, RTG zubi i fizikalnu medicinu i rehabilitaciju.

Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije zdravstvena je ustanova za obavljanje javnozdravstvene djelatnosti i nositelj organiziranog promicanja zdravlja. Zavod provodi preventivne javno zdravstvene mjere i aktivnosti zdravstvene zaštite unutar djelatnosti epidemiologije, mikrobiologije, zdravstvene ekologije, školske i adolescentne medicine, javnog zdravstva, te zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja i suzbijanja bolesti ovisnosti na području Virovitičko-podravske županije.

Zavod za hitnu medicinu je ustanova koja je osnovana s ciljem da na području Virovitičko-podravske županije organizira izvanbolničku hitnu medicinsku službu u cilju neprekidnog hitnog medicinskog zbrinjavanja osoba kojima je zbog bolesti, stradanja ili ozljede neposredno ugrožen život, pojedini organ ili dijelovi tijela, odnosno kod kojih bi u kratkom vremenu moglo doći do životne ugroženosti, a u svrhu maksimalnog skraćenja vremena od nastanka hitnog stanja do početka postupka završenog liječenja te koja osim djelatnosti izvanbolničke hitne medicinske službe obavlja i djelatnost sanitetskog prijevoza.

Sekundarna zdravstvena zaštita organizirana je kroz rad Opće bolnice Virovitica. Prema klasifikaciji Nacionalnog plana razvoja kliničkih bolničkih centara, kliničkih bolničica, klinika i općih bolnica u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2016. Županija spada u Istočnu regiju. Prema Master planu bolnice, Bolnica u Virovitici, Virovitičko-podravske županiji ulazi u III. kategoriju županijske bolnice.

U okviru bolničke zdravstvene zaštite koja obavlja liječenje bolesnika oboljelih od akutnih bolesti, Opća bolnica Virovitica ima 9 odjela s ugovorenih 228 akutnih kreveta i 100 kreveta/stolica u dnevnoj bolnici.

Prosječan broj ležaja na 1.000 stanovnika na području Županije iznosi 2,88, što je daleko ispod prosjeka Republike Hrvatske koji je 5,39., tako postoje i potrebe za povećanjem broja ležaja pogotovo na nekim odjelima, prvenstveno onim koji ni nemaju krevete i odjeli ma na kojima su kreveti većinu vremena popunjeni.

5.3. Ljudski resursi u zdravstvenim ustanovama Virovitičko-podravske županije

Na dan 31.12.2018. godine u zdravstvenim ustanovama na području Virovitičko-podravske županije (Opća bolnica Virovitica, Dom zdravlja Virovitičko-podravske županije, Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije, Zavod za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije) bilo je zaposleno 261 nezdravstveni djelatnik i 762 zdravstvena djelatnika.

U odnosu na 2017. godinu ukupan broj djelatnika povećan je za 5%. Analizira li se struktura zaposlenih u 2018. godini, udio zdravstvenih djelatnika u ukupnom broju zaposlenih neznatno je povećan sa 73,61% u 2017. godini na 74,49% u 2018. godini. Promatra li se odnos medicinskog prema administrativno-tehničkom osoblju u 2018. godini, taj odnos je 73,6 : 26,4%. Na jednog zaposlenog zdravstvenog djelatnika u 2018. godini dolazi 0,34 administrativno-tehničkog osoblja, što je približno isto kao i u 2017. godini kada je taj odnos bio 1 : 0,36.

Krajem 2017. godine u sustavu zdravstva na nivou Republike Hrvatske bilo je ukupno zaposleno 86.235 radnika (2016. – 84.591), od čega su 69.841 zdravstveni djelatnici i suradnici (2016. – 68.411), 5.269 administrativni i 11.125 tehnički djelatnici (2016. – 16.180). Unutar skupine zdravstvenih radnika 14.810 su doktori medicine (što je povećanje u odnosu na 2016. godinu za 2,6% (2016. – 14.427), 3.714 doktori dentalne medicine (2016. – 3.615), 2.874 magistri farmacije (2016. – 2.848) i 48.443 ostali zdravstveni radnici. Najbrojniju profesionalnu skupinu unutar zdravstva čine medicinske sestre – tehničari, kojih je 30.773, što je 44,1% od ukupno zaposlenih zdravstvenih radnika i suradnika.

Tablica 11: Kadrovska struktura u zdravstvenim ustanovama Virovitičko-kopravske županije na dan 31.12.2018. godine

	VSS	VŠS	SSS	KV	NSS	Ukupno
Nezdravstveni	25	10	133	1	92	261
<i>Administrativni</i>	20	8	50			78
<i>Tehnički</i>	2	1	40	1	10	54
<i>Spremačice</i>					82	82
<i>SOR</i>	3					3
<i>Ostali – vozači u HMP / vozači u sanitetskom prijevozu</i>		1	43			44
Zdravstveni	194	155	413			762
<i>Doktori med.</i>	136					136
<i>Med. sestre/tehničari</i>		85	312			397
<i>Doktori dent. medicine</i>	21					21
<i>Dentalni asistenti</i>			21			21
<i>Dentalni tehničar</i>			2			2
<i>Patronaža</i>		20	7			27
<i>Palijativna skrb</i>		1				1
<i>Mag.med. techn.</i>	2					2
<i>Dipl. psiholog</i>	3					3
<i>Logoped</i>	2					2
<i>Dipl.med.techn.</i>	3					3
<i>Med.lab.ing./Lab. tehničari</i>	5	12	2			19
<i>Ing. med. radiol.</i>		16				16
<i>Viši radni terapeut</i>		1				1
<i>Viši fizikalni terapeut</i>		9				9
<i>Ing.preh.tehnol.</i>	1	1				2
<i>Mag. farmacije</i>	10					10
<i>Farm. tehničari</i>			10			10
<i>Sanitarni ing.</i>	1	3	1			5
<i>Mag. med. biochemie</i>	1					1
<i>Dipl. ing. kemije</i>	1					1
<i>Kemijski tehničar</i>			1			1
<i>Laboratorijski tehničar</i>		2	29			31
<i>Fizikalni tehničari</i>			9			9
<i>Pripravnici</i>	8	3	15			26
<i>SOR</i>		2	4			6
Ukupno (nezdravstveni + zdravstveni)	219	165	546	1	92	1.023

Izvor: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb

U okviru ukupno 1.023 zaposlenih ima 26 pripravnika od kojih su 3 pri Zavodu za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije, a 23 pripravnika je u Općoj bolnici Virovitica, od kojih 8 pripravnika financira Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje temeljen raspisanog natječaja za financiranje pripravničkog staža zdravstvenih radnika, dok preostalih 15 financira Hrvatski zavod za zapošljavanje u sklopu provedbe mjera aktivne politike zapošljavanja.

Tijekom 2018. godine kao i dosadašnjih godina brojno stanje kadrova u zdravstvenim ustanovama mijenja se iz mjeseca u mjesec. Razlog čestih promjena su odlasci radnika u druge ustanove, povratak ordinacija i radnika u sastav Doma zdravlja, popunjavanje upražnjenih radnih mjesta (zdravstvenih radnika), te odlazak radnika u mirovinu.

5.4. Izobrazba i usavršavanje kadrova

Plan izobrazbe i usavršavanja kadrova godišnja je obveza zdravstvenih ustanova svih razina zdravstvene zaštite na području Virovitičko-podravske županije, a obuhvaća determinante kao što su dobna struktura postojećeg liječničkog i ostalog zdravstvenog kadra te potreba za pojedinim vrstama specijalizacija. Ista je u direktnoj vezi s osiguranim finansijskim sredstvima HZZO-a, odnosno mogućnostima pojedine zdravstvene ustanove da sama financira to usavršavanje.

Zavod za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije na godišnjoj razini ima potrebe za četiri specijalizacije iz hitne medicine (po jedna specijalizacija za potrebe HMP Virovitica, HMP Slatina, HMP Orahovica i HMP Pitomača).

U Općoj bolnici Virovitica trenutno su u tijeku 32 specijalizacije (31 dr.med. i 1 mag.med.biochem.) dok je 7 dr.med. u postupku odobrenja specijalizacije.

U Zavodu za javno zdravstvo trenutno na specijalističkom usavršavanju su dva doktora medicine, i to na specijalističkom usavršavanju iz javnog zdravstva, te školske i adolescentne medicine. Tijekom narednog petogodišnjeg razdoblja, planirana je u 2020. godini jedna specijalizacija iz epidemiologije, te u 2021. godini jedna iz školske i adolescentne medicine.

5.5. Ulaganja u objekte i opremu

Osim iz sredstava decentralizacije koja su namijenjena za investicijsko ulaganje zdravstvenih ustanova u prostor, medicinsku i nemedicinsku opremu i prijevozna sredstva, investicijsko i tekuće održavanje zdravstvenih ustanova – prostora, medicinske i nemedicinske opreme i prijevoznih sredstava te informatizaciju zdravstvene djelatnosti, Virovitičko-podravska županija vodi brigu o održavanju opreme te održavanju objekata zdravstvene zaštite sukladno mogućnostima izvornih prihoda Županijskog proračuna te prijavljivanjem i povlačenjem sredstava iz EU fondova.

Tijekom 2018. godine na javni poziv Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja za energetsku obnovu i korištenje obnovljivih izvora energije u zgradama javnog sektora, prijavljeno je pet projekata koji su odobreni i u tijeku je realizacija istih.

Na objektima koji su prijavljeni kroz projekte energetske obnove, izvest će se radovi s ciljem poboljšanja toplinske zaštite ovojnica, rekonstruirat će se sustavi grijanja te izvesti ostali strojarski i elektrotehnički radovi kojima će se osigurati uvjeti za smanjenje utroška energije i emisije štetnih plinova.

U tijeku je i provedba EU projekta „Dogradnja i opremanje dnevnih bolnica Opće bolnice Virovitica“ kojemu je cilj poboljšati učinkovitost i dostupnost dnevnih bolnica Opće bolnice Virovitica te smanjiti broj prijema na akutne bolničke odjele.

Tablica 12: Projekti / investicije koji su u tijeku provođenja u zdravstvenim ustanovama u Županiji

ZDRAVSTVENE INSTITUCIJE			
Red broj	NAZIV INVESTICIJE / PROJEKTA	PRIJAVITELJ / IZVOR FINANCIRA -NJA	VRIJEDNOST INVESTICIJE / PROJEKTA s PDV-om
1.	Energetska obnova zgrade Doma zdravlja VPŽ - Paviljon IV, Slatina	VPŽ	4.060.720,00
2.	Energetska obnova zgrade Opće medicine u Virovitici	VPŽ	3.654.466,25
3.	Energetska obnova Ambulante u Bušetini	Dom zdravlja VPŽ	758.500,00
4.	Energetska obnova ambulante u Suhopolju	Dom zdravlja VPŽ	1.074.984,15
5.	Energetska obnova zgrade Dječjeg dispanzera, Opće medicine, Ginekoloških ordinacija i Uprave Opće bolnice Virovitica	OB VT/ DZ VPŽ	2.718.744,45
6.	Izrada projektne dokumentacije za izgradnju zgrade Zavoda za hitnu medicinu VPŽ	VPŽ	200.000,00
7.	Dogradnja i opremanje dnevnih bolница Opće bolnice Virovitica	Opća bolnica Virovitica	50.000.000,00
8.	Sustav za pripremu demineralizirane vode za potrebe dijalize - Opća bolnica Virovitica	VPŽ-DEC	1.020.000,00
9.	Operativni leasing za 5 vozila za sanitetski prijevoz - Zavod za hitnu medicinu VPŽ	VPŽ	1.618.308,00
10.	Osobni automobil za potrebe njegе u kući i palijativne skrbi - 3 kom - Dom zdravlja VPŽ	VPŽ-DEC	240.000,00
11.	Osobni automobil za potrebe higijensko-epidemiološke djelatnosti i djelatnosti za mentalno zdravlje - Zavod za javno zdravstvo VPŽ	VPŽ-DEC	125.000,00
ZDRAVSTVENE INSTITUCIJE UKUPNO			65.470.722,85

Izvor: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Virovitičko-podravske županije

Tablica 13: Ulaganja u objekte i opremu u 2017. i 2018. godini u zdravstvenim ustanovama u Županiji

ZDRAVSTVENE INSTITUCIJE			
Red broj	NAZIV INVESTICIJE / PROJEKTA	PRIJAVITELJ/ IZVOR FINANCIRANJA	VRIJEDNOST INVESTICIJE / PROJEKTA s PDV-om
1.	Poboljšanje uvjeta za pružanje primarne zdravstvene zaštite u VPŽ (EU PROJEKT)	VPŽ/DZ VPŽ	6.641.894,03
2.	Izgradnja Ambulante u Čađavici	VPŽ, DZ VPŽ, OPĆINA	1.215.994,44
3.	Izgradnja Ambulante u Zdencima	VPŽ, DZ VPŽ, OPĆINA	1.522.560,93
4.	Uredaj za magnetnu rezonancu za potrebe Opće bolnice Virovitica	Ministarstvo zdravstva	7.958.750,00
5.	Višeslojni CT uredaj za potrebe Opće bolnice Virovitica	Ministarstvo zdravstva	4.031.250,00
6.	2 vozila za potrebe hitne medicinske službe – Zavod za hitnu medicinu VPŽ	VPŽ-DEC	752.500,00
ZDRAVSTVENE INSTITUCIJE			
UKUPNO			22.122.949,40

Izvor: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Virovitičko-podravske županije

U 2019. godini ishodena je građevinska dozvola za izgradnju nove zgrade Zavoda za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije. Procijenjena vrijednost izgradnje nove zgrade s uredenjem okoliša iznosi 17.000.000,00 kn (s PDV-om) .

Navedeni projekt izgradnje nove zgrade aplicirat će se na projekte čija se sredstva osiguravaju u fondovima Europske unije, a sve u cilju bolje i kvalitetnije organizacije rada ustanove te unapređenja učinkovitosti u obavljanju djelatnosti izvanbolničke hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza u sjedištu ustanove u Virovitici.

5.6. Zdravstveni i preventivni programi na području Virovitičko-podravske županije

5.6.1. Prevencija i rano otkrivanje raka dojke

Rak dojke je najčešća zločudna bolest žena u razvijenom svijetu, iako vrlo rijetko, od raka dojke mogu oboljeti i muškarci. Manifestira se pojavom nove tvorbe u području dojke. Tumorske stanice se mogu odvojiti od tumora u dojci te putem krvi ili limfe dospjeti do udaljenih dijelova tijela, gdje se zaustave i počinju daljnji rast i razmnožavanje, odnosno stvaraju novi tumor. Tada govorimo o nastanku presadnica ili metastaza, odnosno o metastatskom raku dojke. Najčešća sijela metastaza raka dojke su jetra, pluća, kosti, mozak te limfni čvorovi. Skoro polovica žena koje obole od raka dojke razvije metastatsku bolest.

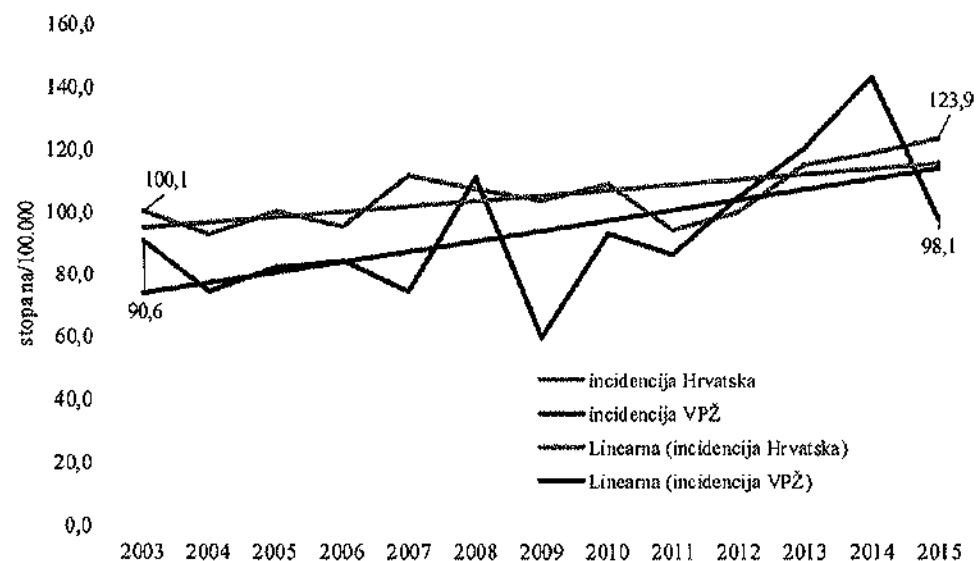
Oko trećinu svih malignih tumora kod žena čini upravo rak dojke. U Hrvatskoj je stopa incidencije (broj novooboljelih na 100.000 stanovnika) viša nego u Europi i ima trend rasta. Također, rak dojke je visoko zastupljen među uzrocima smrti kod žena. To je postao javnozdravstveni problem i veliki se napor u ulazi kako u ranom otkrivanju te bolesti, tako i u njenom liječenju.

Tablica 14: Broj novih slučajeva raka dojke u Hrvatskoj i Virovitičko-podravskoj županiji od 2003. do 2015. Godine

GODINA	Broj novih slučajeva raka dojke RH	Broj novih slučajeva raka dojke RH stopa na/ 100 000	Broj novih slučajeva raka dojke VPŽ	Broj novih slučajeva raka dojke VPŽ stopa na/ 100 000
2003	2303	100,1	44	90,6
2004	2131	92,6	36	74,2
2005	2303	100,1	40	82,4
2006	2203	95,7	41	84,5
2007	2572	111,8	36	74,2
2008	2473	107,4	54	111,2
2009	2390	103,8	29	59,7
2010	2492	109,0	41	93,6
2011	2094	94,4	38	86,7
2012	2227	100,4	46	105,0
2013	2557	115,3	53	121,0
2014	2644	119,2	63	143,8
2015	2748	123,9	43	98,1

Izvor: Registr za rak Hrvatske, Biltén br. 24-40 -za godine 1999.-2015. ;Stopo su izračunate na broj žena prema popisu 2011. godine

Slika 7 : Pojavnost raka dojke u Hrvatskoj i Virovitičko-podravskoj županiji, (stope na 100.000 žena), 2003-2015.

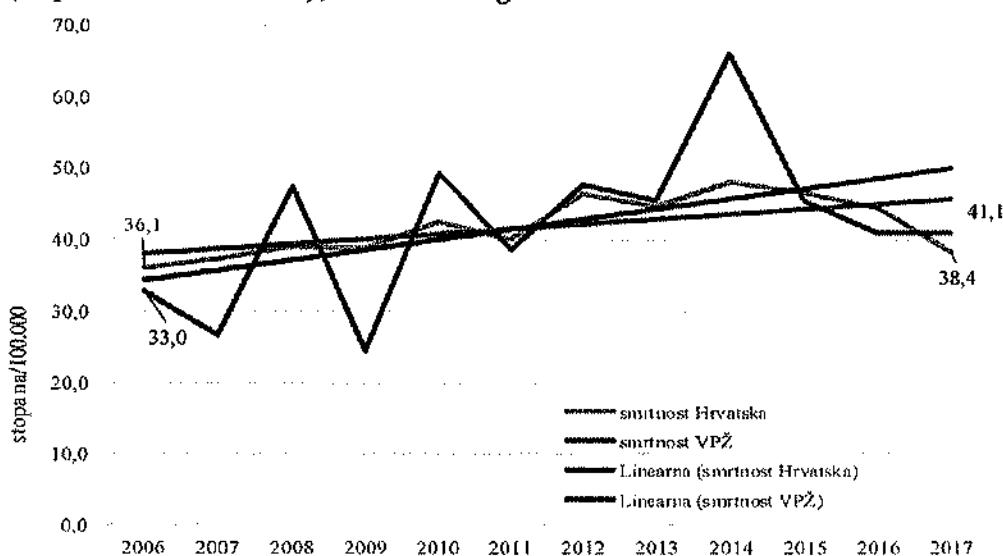
Izvor: Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije

Tablica 15: Smrtnost od raka dojke u Hrvatskoj i Virovitičko-podravskoj županiji, 2006.-2017. godine

GODINA	Mortalitet od raka dojke RH	Mortalitet od raka dojke RH stopa na 100 000	Mortalitet od raka dojke VPŽ	Mortalitet od raka dojke VPŽ stopa na 100 000
2006	830	36,1	16	33,0
2007	861	37,4	13	26,8
2008	902	39,2	23	47,4
2009	898	39,0	12	24,7
2010	983	42,7	24	49,4
2011	894	40,3	17	38,8
2012	1033	46,6	21	47,9
2013	994	44,8	20	45,6
2014	1071	48,3	29	66,2
2015	1038	46,8	20	45,6
2016	990	44,6	18	41,1
2017	853	38,4	18	41,1

Izvor: DEM-2 obrazac; Državni zavod za statistiku za godine 2006.-2017. godine

Slika 8: Smrtnost od raka dojke u Hrvatskoj i Virovitičko-podravskoj županiji, (stope na 100.000 žena), 2006.-2017. godine

Izvor podataka:DEM-2 obrazac; Državni zavod za statistiku za godine 2006.-2017. godine

Sukladno gore navedenom broj lječenih osoba od raka dojke u OB u Virovitici je u porastu, a prema tome i broj novootkrivenih. Razlog tome nije samo povećan broj novootkrivenih nego i bolja dijagnostika, kao i provedba Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke koji se kontinuirano provodi od 2006.godine.

Ciljevi Nacionalnog programa su:

1. smanjiti smrtnost od raka dojke,
2. otkriti rak dojke u početnom stadiju u što većem postotku i time smanjiti troškove skupog liječenja uznapredovanog stadija bolesti i
3. poboljšati kvalitetu življenja bolesnica oboljelih od raka dojke.

Sprječiti nastanak raka dojke nije moguće. Stoga je važno što ranije otkriti bolest. Preko 90% bolesnica s rakom dojke može se izlječiti ako se dijagnoza bolesti postavi u ranom stadiju i ispravno lijeći. Petogodišnje preživljene je u tom slučaju i do 97%.

Mamografijom, koja se preporučuje kao metoda probira, može se otkriti rak dojke do dvije godine ranije nego što tumor postane dovoljno velik da se može napipati. Mamografija se danas koristi u dijagnostičke svrhe i za probir. Najveća korist probira su rano otkrivanje raka dojke i posljedično smanjenje mortaliteta.

Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ VPŽ koji je jedan od provoditelja Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u razdoblju od 01.01. do 31.12.2018. godine poslano je 5.201 poziva za screening mamografiju, a odazvalo se i obrađeno je u OB Virovitica 2.589 žena (oko 50% pozvanih).

Kako bi se što više približili ciljevima koje je postavio Nacionalni program ranog otkrivanja raka u Virovitičko-podravskoj županiji trebalo bi u razdoblju 2016.-2017. godine kod pučanstva povećati svjesnost o ranim znakovima i simptomima bolesti kao i važnosti ranog otkrivanja, ali i poboljšati kvalitetu življenja bolesnica sa rakom dojke. Trebalo bi uključiti

zajednicu i informirati opću populaciju o ranoj dijagnostici, te educirati zdravstveno osoblje. Ovo bi se moglo realizirati pisanjem stručnih članaka u medijima, predavanjima na radionicama kao i po mjestima stanovanja, provođenjem raznih akcija, kao npr. Dan narcisa i sl. U aktivnosti edukacije i motivacije žena da skrbe za zdravlje dojke treba uključiti:

- Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije,
- Primarnu zdravstvenu zaštitu,
- Ligu protiv raka Virovitičko-podravske županije i
- Klub žena oboljelih i liječenih od raka dojke pod nazivom MAMMA koji je osnovan pri Ligi protiv raka Virovitičko-podravske županije.

5.6.2. Prevencija i rano otkrivanje raka debelog crijeva

Rak debelog crijeva jedna je od najčešćih zločudnih bolesti među stanovništvom razvijenog svijeta i ujedno jedan od glavnih uzroka smrti sa zabrinjavajućim trendom porasta učestalosti. Podjednako se javlja u oba spola, a većina oboljelih starija je od 65 godina.

Rak debelog crijeva nastaje u donjem dijelu probavnog sustava, a može se javiti u dijelu debelog crijeva koji se nalazi uz tanko crijevo (cekum), u glavnom dijelu debelog crijeva (kolon) ili u donjem dijelu debelog crijeva koji vodi do analnog otvora (rektum).

Dosadašnja saznanja ukazuju da u nastanku bolesti, pored genetske predispozicije važnu ulogu imaju i čimbenici okoliša, odnosno životni stil i prehrambene navike pojedinca. Tako su visok sadržaj masnoća u hrani uz malo prehrambenih vlakana, niski sadržaj selenia, heterociklički amini te produkti nastali djelovanjem enzima nekih crijevnih bakterija, prepoznati kao vjerovatni ili mogući rizični čimbenici u razvoju bolesti.

Bolest započinje postupno i u većini slučajeva klinički se manifestira znakovima poremećaja crijevne funkcije (zatvor, proljev), nalazom krvi i/ili sluzi u stolici te općom slabosti, gubitkom tjelesne težine i anemijom. Napredovanjem bolesti, osim zahvaćenosti crijevne stijenke, bolest se širi u regionalne limfne čvorove, te jetru, pluća i kosti, a kasnije i u udaljena područja kao primjerice središnji živčani sustav, te se u kliničkoj slici raka debelog crijeva pojavljuju i simptomi bolesti koji su odraz zahvaćenosti drugih organa.

Prognoza napredovanja bolesti uvelike ovisi o njezinoj proširenosti u trenutku dijagnosticiranja te o pravovremeno započetoj terapiji.

Znakovi upozorenja su:

- Promjena i teškoće u pražnjenju crijeva kao što su zatvor ili proljev; promjene konzistencije stolice ili sužavanje veličine stolice koje traje više od nekoliko dana,
- Krvarenje iz crijeva ili krv u stolici,
- Gubitak apetita ili iznenadan gubitak težine,
- Žutica (žuto-zelena obojenost kože i bjeloočnica),
- Grčenje ili stalna bol u trbuhi,
- Slabost i umor.

Preporuke i smjernice za rano otkrivanje polipa i raka debelog crijeva su usmjerene na osobe s navršenih 50 godina koje bi trebale:

- Izvršiti pregled stolice na okultno krvarenje jednom godišnje,
- Obaviti rektoskopiju odnosno fleksibilnu sigmoidoskopiju svakih pet godina,
- Obaviti kolonoskopiju svakih deset godina,
- Obaviti irigografiju svakih pet do deset godina.

Osobe u čijoj se obitelji već javljao rak debelog crijeva ili osobe s prethodnom dijagnozom raka ili polipa te s dugotrajnim upalnim bolestima crijeva, kao što su ulcerozni kolitis ili Crohnova bolest trebali bi ranije započeti s ovim pretragama.

Prema podacima Registra za rak Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo rak debelog crijeva drugi je najčešći oblik raka u muškaraca (iza raka pluća) i u žena (iza raka dojke) i u ukupnoj incidenciji raka obuhvaća 15% muškaraca i 13% žena.

Evaluacijom oboljelih i liječenih od ove bolesti utvrđeno je da su rezultati kirurško-onkološkog liječenja to bolji što se bolest otkrije u ranijem stadiju. Također su i troškovi liječenja manji što je bolest ranije dijagnosticirana.

Od 2006. godine u Republici Hrvatskoj provodi se Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva.

Ciljana skupina su muškarci i žene u dobi 50-74 godine.

Ciljevi Programa su:

1. smanjiti smrtnost od raka debelog crijeva,
2. obuhvatiti najmanje 60% pozvanih na testiranje,

3. otkriti rak u što ranijem stadiju bolesti te tako poboljšati mogućnosti izlječenja, kvalitetu života i preživljjenja oboljelih.

Program se provodi tako da se rizičnim skupinama šalju testovi na okultno krvarenje u stolici (metoda je relativno jeftina i jednostavna za primjenu). Ukoliko je test pozitivan osoba se upućuje na dalju obradu u nadležnu ustanovu na kolonoskopiju.

Prema podacima ZZJZ „Sv.Rok“ VPŽ koji je jedan od provoditelja „Programa prevencije i ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Virovitičko-podravskoj županiji“, u razdoblju od 01. siječnja 2018. godine do 31. prosinca 2018. godine poslano je 7.449 poziva, a na testiranje se odazvalo samo 905 osoba što govori o slaboj prosvjećenosti populacije naše Županije vezano uz saznanja o pojavnosti i mogućnostima liječenja raka debelog crijeva.

Tablica 16: Nalazi obavljene kolonoskopije u 2018. i 2017. godini

	2018.	2017.
Polipi	42	9
Divertikli	26	3
Hemeroidi	56	9
Ostalo	3	1
Uredan nalaz	8	3
Ca	2	0
Neuspješan zahvat	2	0

Izvor: Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko- podravske županije

S obzirom na gore navedeno treba povećati svjesnost populacije o ranim znakovima i simptomima bolesti te postići visok obuhvat u programu probira, a potom osigurati odgovarajuću dijagnostiku i liječenje. Potrebno je senzibilizirati, a po potrebi i educirati liječnike i medicinske sestre u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, kao i patronažne sestre da starije osobe od 50 godina potiču na testiranje na rano otkrivanje raka debelog crijeva, te kod bolesnika pozitivnih na okultno krvarenje u stolici na odlazak na kolonoskopiju.

5.6.3. Program ranog otkrivanja raka vrata maternice

Program je trajao od studenog 2012. do lipnja 2016. godine

Tijekom 2018. godine, jednako kao i 2017. godine, NPP ranog otkrivanja raka vrata maternice po nalogu HZJZ nije se provodio zbog tehničkih nedostataka. I nadalje se u Ministarstvu zdravstva radi na izradi pilot projekta u kojemu bi se po novom programu odabrala jedna županija koja bi poslužila kao primjer za budući novi Nacionalni program. Za tu županiju odabrana je upravo Virovitičko-podravska županija.

5.6.4. Preventivni program „Živjeti zdravo“

Provjedene aktivnosti:

- ⇒ 31. siječanj 2018. – sastanak koordinatora i radne skupine, Slatina
- ⇒ 01. lipanj 2018. – „Volonteri u parku“, Slatina
- ⇒ 30. lipanj 2018. – aktivnosti „Hodanjem do zdravlja“ i „Volonteri u parku“, Slatina
- ⇒ 22. rujan 2018. – „Hodanjem do zdravlja“, Slatina
- ⇒ 30. rujan 2018. – „Hodanjem do zdravlja“, i „Volonteri u parku“, Slatina
- ⇒ 28. rujan 2018. – „Hodanjem do zdravlja“, Osnovna škola V.Nazor Virovitica
- ⇒ 13. listopad 2018. – „Hodanjem do zdravlja“, Slatina

5.6.5. Program „Zdrav za 5“

Preventivni program kojim se u formi predavanja za učenike odgojno- obrazovnih ustanova nastoje prevenirati rizična ponašanja djece i mladih. Provodi se u suradnji sa Djelatnosti za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti sa zaštitom mentalnog zdravlja. Održano predavanje pod nazivom „0 promila“ za učenike 7. razreda osnovnih škola naše Županije, čime je obuhvaćeno 117 učenika (282 učenika u 2017.).

5.6.6. Projekt prevencija i suzbijanje ovisnosti

U Republici Hrvatskoj već se niz godina obilježava Dan bez duhanskog dima (Hrvatski dan nepušenja). Dan bez duhanskog dima osmišljen je kako bi se pušače duhanskih proizvoda potaknulo na donošenje odluke o prestanku pušenja, a svakako da barem na ovaj dan ne puše. Nepušačima je to prigoda da učvrste svoj stav o nepušenju kao zdravom načinu življjenja.

Ovim povodom Zavod za javno zdravstvo za sve je zainteresirane građane organizirao Dan otvorenih vrata. Stručnjaci Djelatnosti za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti sa zaštitom mentalnog zdravlja i Djelatnosti javnog zdravstva Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije zainteresiranim građanima pružili su mogućnost toga dana posebnim uredajem besplatno izmjeriti razinu ugljičnog monoksida u izdahu. Podatak o ugljičnom monoksidu govori kolika je sposobnost krvi da opslužuje tijelo kisikom, presudno važnim činiteljem za zdravlje i život. Pokazalo se da pušači imaju smanjenu sposobnost da njihova krv opslužuje tijelo kisikom i stoga su u većemu riziku po zdravlje jer ne mogu disati punim plućima. Javnozdravstvenom akcijom obilježavanja Dana bez duhanskog dima željela se skrenuti pažnja javnosti na veliki javnozdravstveni problem

štetne upotrebe duhanskih proizvoda, ohrabriti nepušače u nepušenju i potaknuti pušače na prestanak pušenja.

Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije provodi aktivnosti u okviru novoga projekta pod nazivom „Mladi za mlade u prevenciji i suzbijanju ovisnosti“.

Cilj je projekta osnaživanje samozaštitnih kapaciteta mladih u Virovitičko-podravskoj županiji u prevenciji ovisnosti i afirmacija njihova zdravlja. Provodit će se u nekoliko faza tijekom 2018. i 2019. godine, i to kroz niz raznolikih preventivnih aktivnosti. Svrha je projekta u prvoj fazi educirati edukatore iz savjeta mladih kako bi oni potom među ostalim mladima u našoj županiji provodili daljnje aktivnosti usmjerene osnaživanju mladih u donošenju ispravnih i zdravih odluka u životu.

U Zavodu za javno zdravstvo provedena edukacija edukatora u projektu „Mladi za mlade u prevenciji i suzbijanju ovisnosti“

Slijedom toga u Zavodu za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije održana je edukacija edukatora u ovome projektu, a to su savjeti mladih iz Virovitičko-podravske županije kao suradnici u projektu (Savjet mladih Virovitičko-podravske županije, Gradski savjet mladih Virovitica i Gradski savjet mladih Slatina). Teme su obuhvatile rizična ponašanja mladih kao što su kockanje, ovisnost o drogama, prekomjerno pijenje alkohola i pušenje. Nakon ove edukacije nastavlja se ciklus specifičnog educiranja mladih edukatora radionicama koje će provesti Udruga „Veranda“ kao partner Zavodu u projektu.

5.6.7.   *Zubko i Zubica*

Projekt Zubko i Zubica započeo je 2017. godine, a osmišljen je u obliku ilustrirane priče o dva lika imenom Zubko i Zubica koji ulaze u borbu s karijesom. Cilj projekta je prevencija nastanka ranog dječjeg karijesa.

Projekt je obuhvatio:

- predstavljanje projekta power point prezentacijom u gradskoj knjižnici odraslima
- tematska didaktička radionica za djecu
- predstavljanje ilustrirane priče o Zubku i Zubici
- obilazak gradskih vrtića
- obilazak i edukacija djece u osnovnim školama grada Virovitice i okolice
- organizirani posjeti stomatološkim ordinacijama doma zdravlja i pregled usne šupljine djece
- obilježavanje Svjetskog dana oralnog zdravlja u gradu Virovitici uz medijsku popraćenost
- predstavljanje projekta i brige o očuvanju oralnog zdravlja široj javnosti putem radijske i televizijske emisije

Plan proširenja projekta i ciljevi:

- proširenje projekta na cijelu Virovitičko-podravsku županiju
- uključenje ostalih djelatnika doma zdravlja u projekt
- obilazak vrtića i škola i u ostalim mjestima Virovitičko-podravske županije
- obilježavanje Svjetskog dana oralnog zdravlja i u drugim gradovima Virovitičko-podravske županije

- ideja o suradnji s kazalištem kroz lutkarsku predstavu Zubko i Zubica
- dobivanje pokrovitelja zubnih četkica, pasta i vodica za ispiranje u svrhu podizanja svijesti o važnosti oralne higijene

5.7. Palijativna skrb

Palijativna skrb predstavlja pristup koji poboljšava kvalitetu života bolesnika i njihovih obitelji suočenih s problemima neizlječivih, uznapredovalih bolesti, putem sprječavanja i ublažavanja patnje pomoću ranog prepoznavanja i besprijeckorne prosudbe te liječenja boli i drugih problema - fizičkih, psihosocijalnih i duhovnih.

Palijativna skrb je interdisciplinarna u svom pristupu, te svojim djelokrugom obuhvaća pacijenta, obitelj i zajednicu. Palijativna skrb obuhvaća zbrinjavanje bolesnikovih potreba gdje god da se za njega skrbi, bilo kod kuće ili u ustanovi.

Palijativna skrb afirmira život, a smrt smatra sastavnim dijelom života, koji dolazi na kraju, ona smrt ne ubrzava niti je odgada. Ona nastoji očuvati najbolju moguću kvalitetu života sve do smrti (Svjetska zdravstvena organizacija 2002.).

Za pružanje cijelovite palijativne skrbi potreban je multidisciplinarni pristup, uz jačanje interdisciplinarne suradnje (Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. – 2020., NN 116/2012). Takav se holistički pristup potiče i poticat će se u razvoju palijativne skrbi u Virovitičko-podravskoj županiji.

Načela i pristupi u organiziranju palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj, pa tako i u našoj Županiji definirani su Nacionalnim programom razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj 2017.-2020., koji predstavlja nastavak provedbe uspostave sustava palijativne skrbi i nadovezuje se na Strateški plan razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014. - 2016.

Ovaj akt predviđa uspostavu sustava palijativne skrbi koji uključuje nekoliko organizacijskih oblika, od kojih su ključni županijski centri za koordinaciju palijativne skrbi te stacionarna skrb u županijama, odnosno kao minimalni standard definira u svakoj županiji uspostavljanje centra za koordinaciju palijativne skrbi, osiguravanje stacionarnog smještaja s palijativnom skrb (u posteljnim kapacitetima vlastitih ustanova ili regionalnih centara), organizirani specijalistički tim (bolnički ili izvanbolnički) i posudioniku pomagala.

Sukladno tome Virovitičko-podravska županija je u periodu od 2014. do 2018. godine pokrenula i provela niz aktivnosti usmjerenih na stvaranje preduvjeta za početak provođenja palijativne skrbi za stanovnike naše Županije.

U tom kontekstu je Skupština Virovitičko-podravske županije u ožujku 2017. godine usvojila Strategiju razvoja palijativne skrbi u Virovitičko-podravskoj županiji za razdoblje 2017.-2020. godine kojom su definirani ciljevi razvoj palijativne skrbi u Županiji te aktivnosti koje je potrebno provesti da bi se to ostvarilo sa svim relevantnim sudionicima i akterima u tom procesu.

Na temelju Županijske Strategije pokrenute su aktivnosti koje kontinuirano razvijaju palijativnu skrb u svim segmentima potreba naših stanovnika.

a) Centar za koordinaciju palijativne skrbi

Aktivnosti na osnivanju i djelovanju Centra za koordinaciju palijativne skrbi Virovitičko-podravske županije započete su krajem 2014. godine donošenjem Odluke o osnivanju Tima za palijativnu skrb Virovitičko-podravske županije s ciljem koordiniranja i administriranja rada svih sudionika pružanja palijativne skrbi (s pacijentom u središtu) i njihovog međusobnog povezivanja, kao i koordiniranja i implementiranja plana edukacije.

Koordinacijski centar za palijativnu skrb Virovitičko-podravske županije djeluje od 01.07.2018. godine u sastavu Doma zdravlja Virovitičko-podravske županije.

Važećom Mrežom javne zdravstvene službe („Narodne novine“ broj 101/12, 31/13, 153/15 i 20/18) za Virovitičko-podravsku županiju predviđen je jedan koordinator za palijativnu skrb kao glavni čimbenik u organiziranju, koordiniranju i provođenju palijativne skrbi u Županiji te je isti i ugovoren s HZZO-om.

b) Stacionarna palijativna skrb

Stacionarna palijativna skrb za područje Virovitičko-podravske županije organizirana je pri Općoj bolnici Virovitica s 5 ugovorenih kreveta koji su implementirani u postojeće djelatnosti Bolnice i to dva kreveta u službi internističkih djelatnosti, jedan krevet u Službi kirurških djelatnosti i dva u Odjelu za neurologiju.

c) Mobilni palijativni tim

Uz koordinatora za palijativnu skrb, od 01.07.2018. godine ugovoren je i mobilni palijativni tim na primarnoj razini zdravstvene zaštite koji pruža specijalističku palijativnu skrb bolesnicima u njihovom domu te podršku članovima obitelji koji skrbe za bolesnika.

Rad tima podrazumijeva suradnju s liječnicima obiteljske medicine i bolničkim liječnicima, psihologima, socijalnim radnicima te volonterima s posebnom edukacijom iz palijativne skrb, a s ciljem rješavanja kompleksnih potreba u terapiji simptoma i psihosocijalnoj skrbi.

Mobilni palijativni tim u Virovitičko-podravskoj županiji čine prvostupnica sestrinstva s edukacijom iz palijativne skrbi te četiri liječnika koncesionara koji uz svoj rad obavljaju djelatnost palijativne skrbi.

d) Posudionica pomagala

Posudionica pomagala za pomoć palijativnim bolesnicima djeluje pri Gradskom društvu crvenog križa Slatina.

Od 01.07.2018. godine ustrojena je posudionica pomagala i pri Domu zdravlja VPŽ koja trenutno raspolaže malim brojem pomagala, no tendencija je raditi na aktivnostima kojima bi se količina raspoloživih medicinskih i ortopedskih pomagala povećala te na taj način omogućila njihova dostupnost palijativnim bolesnicima s područja cijele Županije.

e) Volonteri u palijativnoj skrbi

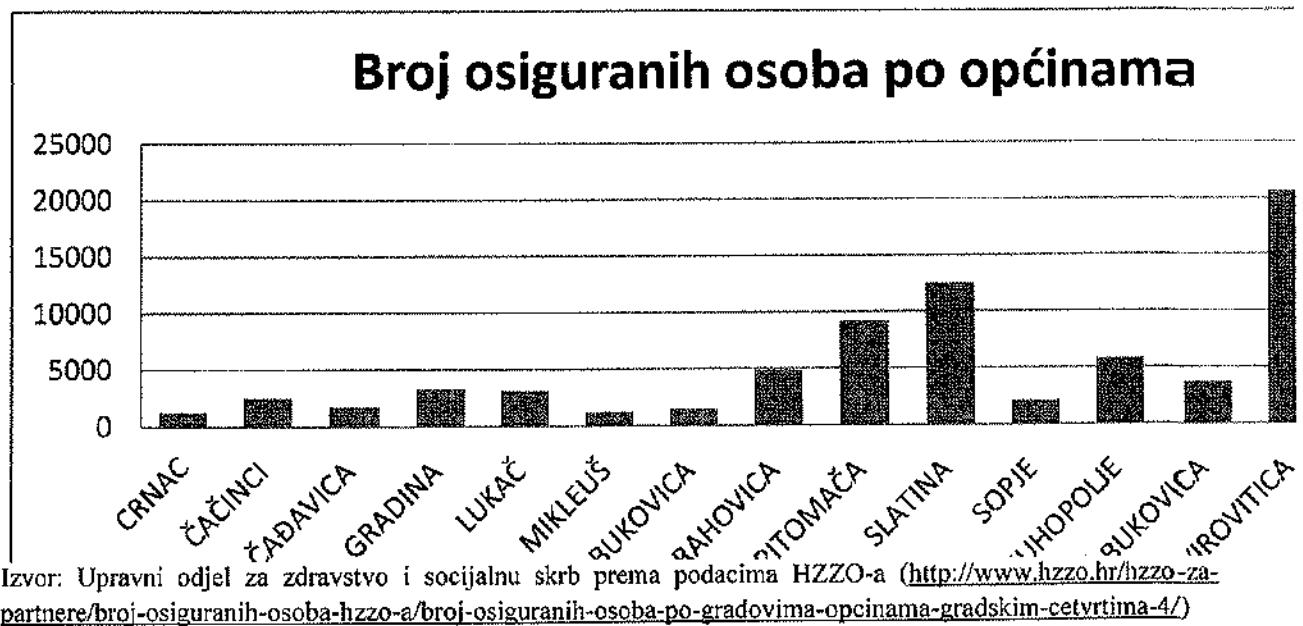
Jedna od najznačajnijih aktivnosti koju je potrebno provesti u okviru daljnog razvoja palijativne skrbi u Županiji je uspostava volonterskog centra za palijativnu skrb u VPŽ što podrazumijeva stvaranje materijalnih i nematerijalnih preduvjeta za rad centra (opremanje prostora neophodnom opremom i namještajem, promicanje volonterstva i podizanje svijesti građana o palijativnoj skrbi, edukacija zainteresiranih volontera).

Volonteri imaju dragocjenu i humanu ulogu u razvoju i pružanju palijativne skrbi, mogu doprinijeti u razvoju i djelovanju svih razina i službi palijativne skrbi, bilo da borave s bolesnikom u ustanovi ili u kući bolesnika ili da pomažu obitelji. Volonteri također doprinose razvoju palijativne skrbi u lokalnoj zajednici i sudjeluju u podizanju svijesti građana o palijativnoj skrbi.

6. MREŽA ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

Zdravstveno osiguranje u Virovitičko-podravskoj županiji ostvaruje **77.465 stanovnika**.

Slika 9: Broj osiguranih osoba po općinama/gradovima na dan 28.2.2018.

Izvor: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb prema podacima HZZO-a (<http://www.hzzo.hr/hzzo-zapartnere/broj-osiguranih-osoba-hzzo-a/broj-osiguranih-osoba-po-gradovima-opcina-gradskim-cetvrtima-4/>)

Zdravstvena zaštita u Virovitičko-podravskoj županiji obavlja se na primarnoj i sekundarnoj razini.

Unutar sustava zdravstvene zaštite na primarnoj razini, u Virovitičko-podravskoj županiji djeluju stručni medicinski timovi čiji broj se u većini slučajeva razlikuje, odnosno manji je od potrebnog broja timova, utvrđenog Mrežom javne zdravstvene službe Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 101/12, 31/13 113/15 i 20/18).

Zdravstvena djelatnost na primarnoj razini provodi se i organizira u timskom radu u kojem sudjeluju najmanje zdravstveni radnik sa završenim prediplomskim i diplomskim sveučilišnim studijem ili integriranim prediplomskim i diplomskim sveučilišnim studijem zdravstvenog usmjerenja i zdravstveni radnik prvostupnik ili zdravstveni radnik srednje stručne spreme.

Za područje Virovitičko-podravske županije utvrđen je potreban broj zdravstvenih ustanova, privatnih zdravstvenih radnika, odnosno potreban broj timova primarne zdravstvene djelatnosti.

Za Virovitičko-podravsku županiju utvrđena je potreba za jednim domom zdravlja sa sjedištem u Virovitici i ispostavama u Pitomači, Slatini i Orahovici.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti potreban broj timova određen je za područje Virovitičko-podravske županije i to za svaku jedinicu lokalne samouprave, za slijedeće djelatnosti: obiteljska (opća) medicina, zdravstvena zaštita predškolske djece, dentalna zdravstvena zaštita, zdravstvena zaštita žena, laboratorijska dijagnostika i zdravstvena njega u kući (Tablica 17).

Zdravstvene djelatnosti na primarnoj razini koje nisu odredene po jedinicama lokalne samouprave: patronažna djelatnost (20 patronažnih sestara), epidemiološka djelatnost (2 tima), školska i adolescentna medicina (4 tima), javno zdravstvo (1 tim), zaštita mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti (1 tim) i medicinska mikrobiologija (1).

Tablica 17: Mreža javne zdravstvene službe na dan 31. prosinca 2018. godine

Mjesto djelatnosti	Opća obiteljska medicina	Dentalna medicina	Zdravstvena zaštita žena	Zdravstvena zaštita predškolske djece	Medicina rada	Laboratorijska dijagnostika	Njega u kući
Virovitica	12	13	3	2	2	1	6
Slatina	9	7	2	2	1	1	4
Orahovica	3	4	1	1	-	1	2
Pitomača	5	5	1	1	-	-	3
Špišić							1
Bukovica	3	2	-	-	-	-	
Suhopolje	4	3	-	-	-	-	2
Lukač	1	1	-	-	-	-	1
Gradina	2	2	-	-	-	-	1
Mikleuš	1	1	-	-	-	-	0
Voćin	1	1	-	-	-	-	1
Crnac	1	1	-	-	-	-	1
Zdenci	1	1	-	-	-	-	1
Sopje	1	1	-	-	-	-	1
Čadavica	1	1	-	-	-	-	1
Nova Bukovica							1
Čačinci	1	1	-	-	-	-	1
Ukupno:	47	45	7	6	3	3	27

Izvor: Mreža javne zdravstvene službe RH (NN 101/12, 31/13, 113/15, 20/18)

Tablica 18: Prikaz timova i njihove popunjenoosti prema Mreži javne zdravstvene službe koji se odnose na Zavod za javno zdravstvo

Redni broj	Specijalizacija	Popunjenošć	Potrebe prema Mreži
1	Epidemiologija	2	2
2	Školska i adolescentna medicina	2	4
3	Javno zdravstvo	1	1
4	Mentalno zdravlje i izvanbolničko liječenje ovisnosti	1	1
5	Medicinska mikrobiologija	1	1

Izvor: Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ VPŽ

Prema aktualnoj Mreži hitne medicine (Narodne novine broj 49/16.) raspored timova hitne medicinske službe u Virovitičko-podravskoj županiji vidljiv je u Tablici 19

Tablica 19: Broj timova u Virovitičko-podravskoj županiji prema Mreži hitne medicine

Zavod za hitnu medicinu Virovitičko- podravske županije	Tim 1	Tim 2	Pripravnost	Prijavno- dojavna jedinica 2 MS-MT
Sjedište Virovitica	5	5		5
Ispostava Orahovica	3	2		
Ispostava Pitomača	3	2		
Ispostava Slatina	5	5		
Voćin			1	
UKUPNO	16	14	1	5

Izvor: Zavod za hitnu medicinu Virovitičko-podravske županije

S obzirom da je trenutno važećom Mrežom hitne medicine za Općinu Pitomača i Grad Orahovicu ugovoreno 3 tima T1 i 2 tima T2 (od kojeg jedan tim T2 financiraju JLP®S), kako bi se izbjegle rizične situacije kad je u smjeni tim T2 (bez liječnika), u svrhu unaprjeđenja i podizanja razine kvalitete te dostupnosti izvanbolničke hitne medicinske službe na području Ispostave Orahovice te Ispostave Pitomača od dana 01.08.2018. godine timovima T2 u obje Ispostave pridružen je liječnik, kako bi pokrivenost s liječnikom bila 24 sata, a koji se financira iz tzv. nad-standarda zdravstvene zaštite.

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2008. godine određeno je da javnu zdravstvenu službu na primarnoj razini zdravstvene zaštite mogu obavljati na osnovi koncesije fizičke osobe i zdravstvene ustanove, osim zdravstvenih ustanova čiji je osnivač Republika Hrvatska, županija, odnosno Grad Zagreb, ako ispunjavaju Zakonom propisane uvjete. Na osnovi koncesije može se obavljati zdravstvena djelatnost obiteljske (opće) medicine, dentalna zdravstvena zaštita, zdravstvena zaštita dojenčadi i predškolske djece, zdravstvena zaštita žena, laboratorijska dijagnostika, medicina rada i zdravstvena njega u kući. Koncesiju za obavljanje javne zdravstvene službe, sukladno Mreži javne zdravstvene službe, odnosno mreži ugovornih subjekata medicine rada, daje župan uz suglasnost resornog ministra. Novi Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine 100/18) stupio je na snagu 01. siječnja 2019. godine i njime su definirani novi oblici rada koji se mogu ugovoriti u svim djelatnostima primarne zdravstvene zaštite.

Zakonom je utvrđeno da se umjesto koncesije uvodi izraz „ privatna praksa u ordinaciji“ kao novi oblik rada privatnih zdravstvenih radnika, a dom zdravlja ostaje i dalje nositelj zdravstvene zaštite na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti. Dom zdravlja obvezan

je uz odluku osnivača osigurati da u svakoj djelatnosti ima do 25 % ordinacija, o čemu je Odluku i donijela Skupština Županije.

Tablica 20: Zbirni prikaz timova zdravstvene zaštite po svim osnovama u Virovitičko-podravskoj županiji (na dan 31.12.2018.)

ZDRAVSTVE NA DJELATNOST	BROJ TIMO VA PO MRE	PUPUNJEN O TIMOVA – PRI DOMU ZDRAVLJA	POPUNJE NO TIMOVA - KONCESI ONARLIJU	POPUNJEN O TIMOVA – KONCESIO NARLIJU	PRAZ NA MJES TA U MREŽ
Opća/obiteljska medicina	47	19	3	23	2
Dentalna medicina	45	18	12	9	6
Zdravstvena zaštita žena	7	3	1	2	1
Zdravstvena zaštita predškolske djece	6	1	1	3	1
Laboratorijska dijagnostika	3	1 (OB VTC)	-	2	-
Medicina rada	3	1	1	1	-
Njega u kući	27	6	20	-	1
Palijativna skrb – koordinator	1	1	-	-	-
UKUPNO	139	50	38	40	11

Izvor: Mreža javne zdravstvene službe Republike Hrvatske (NN 101/12, 31/13, 113/15 i 20/18)

7. KORISNIČKE SKUPINE, PRIORITETNA PODRUČJA I ZDRAVSTVENE POTREBE U RAZVOJU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

7.1. Korisničke skupine

U svrhu razvoja zdravstvene djelatnosti na području Virovitičko-podravske županije, procjenom stanja, te sveobuhvatnim praćenjem demografskih, zdravstvenih i socijalnih karakteristika stanovništva, Županija je prepoznala i identificirala ciljne korisničke skupine:

a) kronično bolesne osobe

Zbog kontinuiranog starenja stanovništva RH potrebno je aktivno raditi posebice na prevenciji najčešćih nezaraznih kroničnih bolesti ne samo zbog finansijskih već i opće društvenih razloga. Pri tome treba raditi na analitičkim kapacitetima HZJZ-a i Hrvatskog Zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu

b) predškolska i školska djeca i adolescenti

Djeca (prema Konvenciji o pravima djeteta- osobe do 18 godina života) su jedna od najranjivijih društvenih skupina te im je potrebna dodatna zaštita i briga društva i zato treba ponuditi nove programe za djecu koja odrastaju u rizičnim obiteljima te za djecu u konfliktnim postupcima razvoda braka (u posljednjim godinama bilježi se značajan porast razvoda braka). Pravovremena intervencija kao i prevencija značajno su učinkovitiji te utječu na smanjenje pojave psihičkih oboljenja ili kriminalnog ponašanja te ovisnosti u odrasloj dobi.

ZZJZ „Sveti Rok“ VPŽ kroz Djelatnost za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti sa zaštitom mentalnog zdravlja od 2005. do konca 2017. godine provodio je aktivnosti savjetodavnog rada sa 592 ovisnika. U 2015. godine usluge Djelatnosti koristilo je 155 korisnika, 2016. godine 159 korisnika, a u 2017. godini 126 korisnika. Trend kretanja broja ovisnika koji su bili korisnici usluga Djelatnosti u periodu od 2014.-2015. je + 7,5%, u periodu od 2015.-2016. godine + 7,2% , a za razdoblje od 2016. - 2017. godine + 4,6% .

ZZJZ „Sveti Rok“ VPŽ kroz Djelatnost za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti sa zaštitom mentalnog zdravlja i Djelatnost javnog zdravlja kontinuirano je uključen u niz preventivnih aktivnosti prevencije ovisničkog ponašanja kod djece i mladih. Aktivnosti se provode kroz predavanja, tribine i radionice.

c) starije i nemoćne osobe

Starijim osobama se prema UN definiciji smatraju one osobe koje su navršile 65 godina. Prema Europskoj komisiji u sljedećih 15 godina broj stanovnika starijih od 65 godina porast će za 22%. U ovom trenutku starija populacija u Virovitičko-podravskoj županiji čini 17,14 % ukupnog stanovništva. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, ukupan broj stanovnika u Županiji bio je 84.836 osoba, starijih od 65 godina 14.547 osobe, a starijih od 75 godina 1.162 osobe. Osim tih podataka, i indeks starenja (udio

starijih od 60 godina u odnosu na broj osoba u dobi 0-19) koji iznosi 103,33 i koeficijent starosti (postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu) od 23,06% pokazuju da je stanovništvo VPŽ zašlo u proces starenja. Demografska predviđanja koja se odnose na sredinu stoljeća govore da će se do 2050. godine broj starijeg stanovništva povećati za 35%. Na svako dijete dolazit će 2,4 starije osobe. U svakom slučaju potrebno je razmotriti problem starenja stanovništva i njihovih potreba te razvijati izvaninstitucijske oblike brige o starijoj populaciji sukladno njihovim potrebama.

Cilj je posvetiti se izazovu starenja i razvijati nove oblike sustava zaštite starog stanovništva. Povećanje udjela starijeg stanovništva i produljenje životnog vijeka dovodi do pojačane potrebe sve većeg broja ljudi koji trebaju pomoći u starijoj životnoj dobi.

S obzirom na porast broja starijih osoba u našoj zajednici javljaju se potrebe za unapređivanjem zdravlja i socijalnog statusa starijih osoba od obiteljske brige do gerontoloških ustanova, centara za rehabilitaciju, zdravstvenog turizma za starije osobe, savjetovališta, tečajeva za slobodno vrijeme i itd.

d) djeca s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom

U Virovitičko-podravskoj županiji, na dan 14.03.2017., živjelo je 9.896 osoba s invaliditetom od čega su 6.215 muški (63%) i 3.681 žene (37%). Osobe s invaliditetom čine čak 11,7% ukupnog stanovništva Županije. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 5.404 (55%), je u radno aktivnoj dobi. Invaliditet je prisutan u svim dobnim skupinama, a u 5% udjela prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. 76% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podatcima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 17% ima srednju stručnu spremu dok je oko 1% osoba s visokom ili višom stručnom spremom.

Tablica 21: Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
Duševni poremećaji	3.340	37.8	44
Oštećenje lokomotornog sustava	3.608	36.5	43
Oštećenje drugih organa	2.766	28	33
Oštećenje središnjeg živčanog sustava	1.749	17.7	21
Intelektualna	740	7.5	9

oštećenja			
Oštećenje sluha	515	5.2	6
Oštećenje vida	427	4.3	5
Oštećenje perifernog živčanog sustava	388	3.9	5
Oštećenje glasovno govorne komunikacije	302	3.1	4
Prirodene anomalije i kromosomopatije	245	2.5	3
Autizam	20	0.2	0.2
Višestruka oštećenja	4.009	40.5	47

Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo - Izvješće o osobama s invaliditetom (stanje na dan 12. ožujka 2017.)

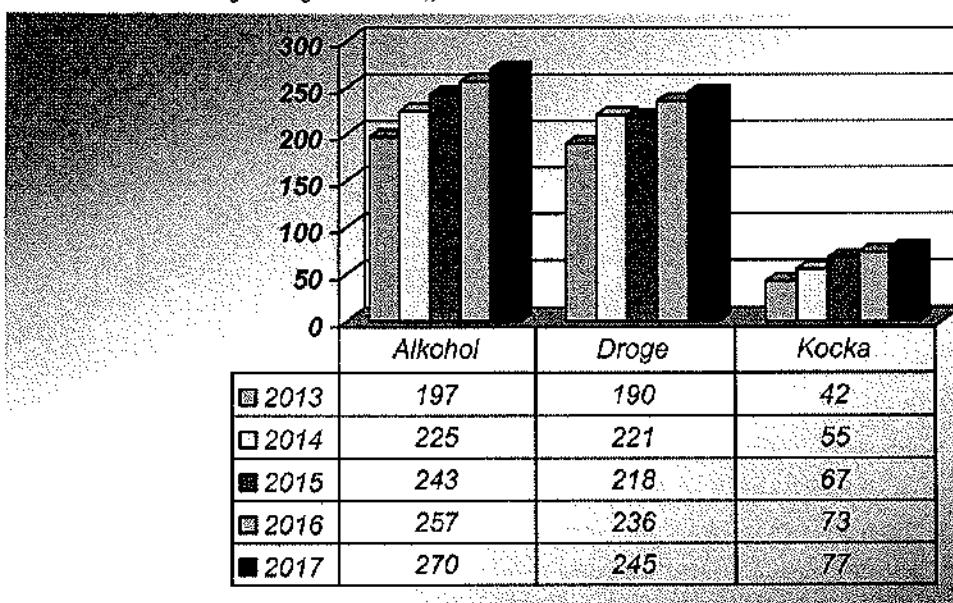
U Virovitičko-podravskoj županiji nedostaje usluga usmjerenih na podršku očuvanja mentalnog zdravlja i emotivne stabilnosti osoba s mentalnim oštećenjem i usluga rane intervencije.

e) osobe u riziku od ovisnosti

Jedan od najvećih javnozdravstvenih problema u Hrvatskoj je problem ovisnosti o alkoholu, drogama i kocki. Zadnjih godina pojačan je trend sve veće prisutnosti sintetičkih psihoaktivnih tvari, a uzimanje droga često je povezano i s drugim rizičnim ponašanjima ili ovisnostima (pušenje, alkohol, igre na sreću, lijekovi) te nizom medicinskih, društvenih i psiholoških problema.

Na slici 10 vidimo kako iz godine u godinu raste broj ovisnika o alkoholu, drogama i kocki.

Slika 10: Broj ovisnika koji su bili korisnici Djelatnosti za prevenciju i izvanbolničko liječenje ZZJZ „Sv. Rok“

Izvor: ZZJZ „Sv. Rok“ VPŽ, Godišnjak za 2017. godinu

Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo u 2017. godini, zabilježeno je 3.593 aktivnosti timova za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, od čega je najviše bilo individualnih tretmana (2.234), zatim slijede preventivne aktivnosti (518), psihoterapije (342) te rada s obitelji (121).

7.2. Prioritetna područja

Prioritetna područja u zaštiti zdravlja stanovništva Virovitičko-podravske županije prihvaćana su na sjednici Savjeta za zdravlje Virovitičko-podravske županije, temeljem stručne podloge Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije, a nastavno na Sliku zdravlja Virovitičko-podravske županije.

U svrhu ostvarivanja ciljeva utvrđenih ovim Planom, određuju se sljedeća prioritetna razvojna područja:

1. promocija zdravlja - prvenstveno razvoj i usvajanje zdravih životnih navika i stilova života, zdrava i primjerena prehrana, optimalna fizička aktivnost, adekvatno nošenje sa stresnim životnim situacijama,
2. prevencija bolesti, sprječavanje i suzbijanje zaraznih, masovnih kroničnih bolesti te ozljeda i invaliditeta - kroz individualne i populacijske programe za redukciju tjelesne težine osoba koje su pretile te programe za smanjenje ovisnosti o alkoholu i nikotinu. U preventivnim aktivnostima poseban naglasak treba staviti na redovitu zdravstveno usmjerenu tjelesnu aktivnost, rano otkrivanje bolesti provođenjem programa probira, prvenstveno za visoki krvni tlak, šećernu bolest, rak debelog crijeva, rak vrata maternice, rak dojke i prostate,
3. osiguranje i unaprjeđenje kvalitete zdravstvene zaštite – popunjavanje mreže javne zdravstvene službe, prijedlog za povećanje broja timova hitne medicinske službe, ulaganje u infrastrukturu,

4. zaštita vulnerabilnih i specifičnih socijalnih skupina stanovništva – s posebnim naglaskom na zaštitu djece, starijih osoba i osoba s invaliditetom,
5. organizacija i razvoj usluga palijativne skrbi – osiguranje smještajnih kapaciteta, organizacija volonterske mreže i posudionice pomagala .

7.3. Zdravstvene potrebe od posebnog interesa

1. **Provodenje programa suzbijanja i prevencije pretilosti kroz mjere zdravstvenog obrazovanja u školskoj populaciji, program Zdravog mršavljenja za odrasle osobe te kroz projekt „Prevencija bihevioralnih zdravstvenih rizika za razvoj deblijine promicanjem pravilne prehrane“,**
2. **Provodenje programa za prevenciju kardiovaskularnih bolesti i šećerne bolesti kroz primarnu i sekundarnu prevenciju.** Temeljem zdravstvenih pokazatelja potrebno je utvrditi godišnja prioritetna područja Županije na kojima će se provoditi intenzivirane mjere probira. Preventivne preglede potrebno je prvenstveno osigurati za osobe u dobi do 65 godina, kroz aktivnosti specijalista medicine rada, promicanje zdravijih stilova života i redukciju rizičnih čimbenika,
3. **Provodenje programa za prevenciju i rano otkrivanje raka dojke, debelog crijeva i vrata maternice kroz provedbu nacionalnih i županijskih programa za sprečavanje i rano otkrivanje raka ovih sijela,**
4. **Mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti – provodenje programa obveznog cijepljenja i fakultativnih cijepljenja (Cijepljenje protiv HPV-a???), sprečavanje i suzbijanje epidemija, unapređenje ranog otkrivanja spolno prenosivih bolesti,**
5. **Provodenje programa suzbijanja i liječenja ovisnosti te zaštite mentalnog zdravlja - zaštita mentalnog zdravlja u općoj populaciji i na radnom mjestu, razvijanjem kapaciteta za izvanbolničko liječenje ovisnosti, edukacijom zdravstvenih djelatnika primarne razine zdravstvene zaštite za provodenje kratkih individualnih i grupnih intervencija za liječenje ovisnosti o alkoholu i nikotinu, prevencija, rano otkrivanje i liječenje od alkohola.** Razvijati stručne i organizacijske kapacitete za kreiranje preventivnih programa u školama koji odgovaraju potrebama djece i mlađih te programe za prevenciju obiteljskog nasilja i nasilja među djecom,
6. **Povećanje skrbi za starije i nemoćne osobe,** razvijanjem i jačanjem gerontološke zdravstvene i socijalne zaštite i palijativne skrbi te unaprednjem suradnje s ostalim sektorima koji skrbe o ovoj populaciji.

7.4. Ciljevi

- 1. Zaštita i unapređenje zdravlja i kvalitete života stanovništva Virovitičko-podravske županije**
  - Jačati društvenu svijest o važnosti brige za vlastito zdravlje,
  - Promicati zdravi stil života za sve dobne skupine,
  - Smanjiti faktore rizika za nastanak kroničnih nezaraznih bolesti,
  - Smanjiti faktore rizika za nastanak zaraznih bolesti,
  - Povećanje očekivanog trajanja života i smanje smrtnosti,
  - Povećanje broja godina života bez bolesti i
  - Osiguranje tjelesnog i psihičkog zdravlja.
- 2. Promicati i razvijati postojeće te uvoditi nove preventivno-zdravstvene programe**
  - Prevencija i rano otkrivanje raka dojke,
  - Prevencija i rano otkrivanje raka debelog crijeva,
  - Program ranog otkrivanja raka vrata maternice,
  - Preventivni program „Živjeti zdravo“,
  - Prevencija i suzbijanje ovisnosti,
  - Prevencija karijesa kod djece predškolske dobi,
  - Prevencija pušenja,
  - Osiguranje zdrave prehrane u školama i vrtićima i
  - Provođenje radionica o zdravom načinu života.
- 3. Razvijanje palijativne skrbi**
  - Osiguranje smještajnih kapaciteta,
  - Osiguranje koordinatora za palijativnu skrb kroz 24 sata 7 dana u tjednu,
  - Osigurati potrebna ortopedска помагала за Posudionicu ortopedskih помагала Doma zdravlja VPŽ
  - Osnivanje volonterskog centra i
  - Pružanje potpore obiteljima i kontinuirano informiranje javnosti o palijativi.
- 4. Osigurati jednaku dostupnost zdravstvene zaštite za područje cijele Županije**
  - Osigurati popunjavanje mreže javne zdravstvene službe,
  - Ulagati u infrastrukturu (izgradnja novih ili adaptacija postojećih kapaciteta),
  - Unaprijediti međuresornu suradnju na razini Županije, gradova i općina te suradnju sa svim ključnim partnerima u području zdravstva u svrhu proširenja i poboljšanja dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga i
  - Osigurati nadstandard pružanja zdravstvenih usluga.

7.5. Izvršitelji

Provedbu ovog Plana osiguravaju zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost te privatni zdravstveni radnici, udruge civilnog društva te ostali pojedinci i institucije čije je sudjelovanje nužno za kvalitetno i kontinuirano provođenje zdravstvene zaštite, uz osiguravanje dostupnosti i cijelovitog pristupa zdravstvenom sustavu.

Operativna razrada aktivnosti koje doprinose postizanju strateških i operativnih ciljeva ovog Plana donosi se na godišnjoj razini u obliku akcijskih planova.

KLASA: 500-03/19-01/04

URBROJ: 2189/1-10/3-19-04

Virovitica, 18. lipnja 2019.

**VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA
ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA**

PREDSJEDNIK

Miran Janečić, oec.

8. POPIS TABLICA I SLIKA

Tablice:

Tablica 1. Površina, broj naselja, broj stanovnika i gustoća naseljenosti u Županiji

Tablica 2. Kretanje broja stanovnika po gradovima i općinama od 2001. do 2016. godine

Tablica 3. Stanovništvo Virovitičko-podravskoj županiji prema dobnoj skupini i spolu u 2017. godini

Tablica 4. Pučanstvo Virovitičko-podravske županije po gradovima i općinama i dobnim skupinama

Tablica 5. Prirodno kretanje broja stanovništva po jedinicama lokalne samouprave u Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. godini

Tablica 6. Umrli po skupinama bolesti te udio i stope na 100.000 stanovnika u Virovitičko-podravskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2017. godini

Tablica 7. Deset vodećih uzroka smrti u Virovitičko-podravskoj županiji za 2017. godinu

Tablica 8. Deset vodećih uzroka smrti u Virovitičko-podravskoj županiji za 2017. godinu – žene

Tablica 9. Deset vodećih uzroka smrti u Virovitičko-podravskoj županiji za 2017. godinu muškarci

Tablica 10. Podaci o broju učenika(1.,5.,8.r)-povišena tjelesna težina i pretilost

Tablica 11. Kadrovska struktura u zdravstvenim ustanovama Virovitičko-podravske županije na dan 31.12.2018

Tablica 12. Projekti / investicije u provođenju u zdravstvenim ustanovama u Županiji

Tablica 13. Ulaganja u objekte i opremu u 2017. i 2018. godini u zdravstvenim ustanovama u Županiji

Tablica 14. Broj novih slučajeva raka dojke u Hrvatskoj i Virovitičko-podravskoj županiji od 2003. do 2015. godine

Tablica 15. Smrtnost od raka dojke u Hrvatskoj i Virovitičko-podravskoj županiji, 2006.-2017. godine

Tablica 16. Nalazi obavljene kolonoskopije u 2018. i 2017. godini

Tablica 17. Mreža javne zdravstvene službe na dan 31. prosinca 2018. godine

Tablica 18. Prikaz timova i njihove popunjenonosti prema Mreži javne zdravstvene službe koji se odnose na Zavod za javno zdravstvo

Tablica 19. Broj timova u Virovitičko-podravskoj županiji prema Mreži hitne medicine

Tablica 20. Zbirni prikaz timova zdravstvene zaštite po svim osnovama u Virovitičko-podravskoj županiji (na dan 31.12.2018.)

Tablica 21. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Slike:

Slika 1. Teritorijalno-administrativni ustroj Virovitičko-podravske županije

Slika 2. Broj stanovnika Virovitičko-podravske županije 1948. – 2017. god.

Slika 3. Raščlamba stanovništva Virovitičko-podravske županije po dobnim skupinama prema popisu 2011. i Procjeni 2017.g

Slika 4. Prirodno kretanje stanovništva Virovitičko-podravske županije od 2013.-2017. godine

Slika 5. Dobna i spolna raspodjela umrlih u Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. godini

Slika 6. Rizični čimbenici za obolijevanje od bolesti krvožilnog sustava

Slika 7. Pojavnost raka dojke u Hrvatskoj i Virovitičko-podravskoj županiji, (stope na 100.000 žena), 2003-2015

Slika 8. Smrtnost od raka dojke u Hrvatskoj i Virovitičko-podravskoj županiji, (stope na 100.000 žena), 2006.-2017. godine

Slika 9. Broj osiguranih osoba po općinama/gradovima na dan 28.2.2018.

Slika 10. Broj ovisnika koji su bili korisnici Djelatnosti za prevenciju i izvanbolničko liječenje ZZJZ „Sv. Rok“

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	2
2.	ZADAĆE I CILJEVI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE.....	3
3.	NAČELA ORGANIZACIJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE.....	3
4.	OPĆI PODACI O VIROVITIČKO-PODRAVSKOJ ŽUPANIJI .	3
4.1.	Teritorijalno-administrativni ustroj Virovitičko-podravske županije.....	3
4.2.	Prirodno kretanje stanovništva na području Virovitičko-podravske županije	5
4.3.	Umrli prema uzroku smrti na području Virovitičko-podravske županije.....	10
4.3.1.	<i>Deset vodećih uzroka smrti u Virovitičko-podravskoj županiji u 2017. godini po spolu.....</i>	13
4.3.2.	<i>Bolesti krvožilnog sustava .....</i>	15
4.3.3.	<i>Maligne bolesti .....</i>	17
5.	ZDRAVSTVENA ZAŠTITA NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE	19
5.1.	Županija.....	19
5.2.	Zdravstvene ustanove na području Virovitičko-podravske županije.....	21
5.3.	Ljudski resursi u zdravstvenim ustanovama Virovitičko-podravske županije	22
5.4.	Izobrazba i usavršavanje kadrova	24
5.5.	Ulaganja u objekte i opremu	25
5.6.	Zdravstveni i preventivni programi na području Virovitičko-podravske županije	28
5.6.1.	<i>Prevencija i rano otkrivanje raka dojke .....</i>	28
5.6.2.	<i>Prevencija i rano otkrivanje raka debelog crijeva .....</i>	31
5.6.3.	<i>Program ranog otkrivanja raka maternice .....</i>	33
5.6.4.	<i>Preventivni program "Živjeti zdravo" .....</i>	33
5.6.5.	<i>Program "Zdrav za 5" .....</i>	33
5.6.6.	<i>Projekt prevencija i suzbijanje ovisnosti .....</i>	33
5.6.7.	<i>Zubko i Zubica .....</i>	34
5.7.	Palijativna skrb	35
6.	MREŽA ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI	37
7.	KORISNIČKE SKUPINE, PRIORITETNA PODRUČJA I ZDRAVSTVENE POTREBE U RAZVOJU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKOJ ŽUPANIJE	41
7.1.	Korisničke skupine	41

7.2.	Prioritetna područja	44
7.3.	Zdravstvene potrebe od posebnog interesa	45
7.4.	Ciljevi	46
7.5.	Izvršitelji	47